

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

AAMBINDER

Gereformeerde Gemeente Klaaswaal

31/10/2019
jaargang 98

nr **05**

Eén van de grondleggers van de gemeente Klaaswaal is R. Provily. Met zijn levenswandel dwingt hij respect af, niet alleen bij kerkmensen, maar ook bij de wereld. Zo merkt een onkerkelijke dorpsgenoot eens op: 'Als er één naar de hemel gaat, dan is dat Reinier Provily!' Als er in 1954 een ernstige ziekte bij hem wordt geconstateerd en hij geopereerd moet worden, stemt hij daar aanvankelijk mee in. Echter, als hij de oproep ontvangt, heeft hij er

geen vrijmoedigheid meer voor. Op de vraag wat de reden daarvan is, antwoordt hij: 'Als ik nu vannacht geen bericht van Boven krijg, dan kan ik het niet doen. Want alles wat ik zonder de Heere begonnen ben, is verkeerd uitgekomen'. Op 20 november 1955 overlijdt Provily, in de leeftijd van 74 jaar. De begrafenis wordt geleid door ds. M. Blok. Deze merkt later over hem op: 'Dat was nu waarlijk een Israëliet waarin geen bedrog is'.

Een Toevlucht en Sterkte

Een Toevlucht, een vaste Burcht, dat had de onbekende dichter van Psalm 46 nodig. Luther, u en ik hebben die zelfde Toevlucht nodig.

God is ons een Toevlucht en Sterkte.

Psalm 46:2a

Zingen we het dan allemaal vanzelfsprekend mee met de dichter: 'God is ons een Toevlucht?' Met de mond wel, maar zingen we het ook met ons hart?

Als we eerlijk zijn, moeten we zeggen, ik heb die Toevlucht eigenlijk helemaal niet nodig. Het gaat goed op aarde, ik ben jong, ik ben niet ziek, ik hoef geen Toevlucht te zoeken. De wereld en de satan bevestigen dat buiten het paradijs. De wereld biedt veilige schuilplaatsen genoeg, hulp van medemensen, geld en goed. Maarten Luther dacht dat ook. Hij kon goed studeren, had veel plezier met zijn medestudenten. De 'goede' toekomst lag voor zo'n begaafde student open hier op de aarde.

Geen toevlucht

Totdat die knagende angst in Luthers leven kwam: hij moest sterven maar kon niet sterven. In al die vragen vond hij geen antwoord in zijn studie, geen schuilplaats in het klooster, geen toevluchtsoord achter zijn boetedoening en al zijn goede werken. Die straffende gerechtigheid van God bleef eisen: 'Betaal Mij wat gij schuldig zijt'. Niets kon voldoen in zijn leven, niets

kon voor betaling zorgen op de aarde. Hij had geen Toevlucht, geen veilige Schuilplaats, hij had alleen maar huizen op zand gebouwd die in het laatste oordeel zouden wegspoelen.

Kent u diezelfde worsteling? Daar waar Gods Woord en Geest het hart van dood levend maken, gaan we het wankele, het tekort van onze eigen schuilplaatsen zien. Door genade leren we dan diezelfde uitkomst: er is bij mijzelf, bij niemand op de aarde, bij niets op de aarde, een schuilplaats tegen het oordeel over mijn zonde en schuld. Dan roept u het met de dichter van Psalm 130 steeds opnieuw uit, ziende op uw zonde van een dag die achter u ligt: 'Wie kan voor U bestaan?'

Als u dan vandaag sterft, is het voor eeuwig te laat. Leer dan nog heden van hemelwege wat tot uw zaligheid dient.

Eeuwige Toevlucht

Daarom is het genade, onverdiende gunst bij God vandaan, als de dichter zingt dat God hem tot een Toevlucht is. Luther werd in dat toevluchtsoord binnengebracht door Gods Geest toen hij mocht zien en ervaren: Christus' gerechtigheid redt mij van het eeuwig oordeel. Alleen achter de gerechtigheid die Hij voor mij heeft verworven, ben ik beveiligd. Dan ontmoet hij geen eisend Rechter meer, maar dan verspreidt Gods vriendelijk aangezicht vrolijkheid en licht.

Onder de vleugelen van deze enige Toevlucht vindt de verloren zondaar Luther genezing van zijn zonde. Luther mag met de dichter instemmen; eeuwig wonder: 'God is ons een Toevlucht'. Nog is de deur van dit Toevluchtsoord, deze enige Ark des behouds, niet gesloten. Nog steeds moeten er zondaren in deze Toevlucht worden geborgen. Het zijn geen goede mensen die daar worden binnengebracht. Het is Abraham een afgodendie-

wijlen ds. L. Terlouw

In dit nummer

4 Luther, zijn kinderen en zijn opvoeding

6 Dankdag 2019

24 In het dal Dura

- 2 Een Toevlucht en Sterkte
- 3 Het zien op Jezus in Zijn leven [43]
- 5 Calvijn over de rechtvaardiging [1]
- 8 Diaconaat [4]
- 9 Al deze woorden [43]
- 10 Hoe spreekt de Bijbel over klimaatverandering?
- 11 Bijbels vaderschap [3]
- 12 100 jaar De Saambinder [41]
- 13 Generale Synode [5]
- 14 Boekennieuws
- 15 Kerknieuws
- 15 Berichten
- 16 Kerkdiensten
- 23 Jeugdrubrik

Het zien op Jezus in Zijn leven [43]

Isaac Ambrosius

naar, Rachab een hoer, en Levi een tolle-
naar. Daarom is er in die onmogelijkheid
van zonde en schuld nog doen aan voor
zulke grote zondaren om in dit Toevluchts-
oord te worden binnengeleid. Om daar
door genade een Toevlucht te ontvangen,
een verberging tegen het oordeel. Het is
de Heere Die in Zijn Zoon nooddruftigen
verschoont en aan armen uit genade Zijn
hulp tot eeuwige verlossing toont.

Veilige Toevlucht

God is voor de dichter van Psalm 46 een
Toevlucht en Sterkte. Hoe de vijanden
deze Toevluchtsplaats ook belagen, hoe ze
de aanvallen met geweld ondernemen, de
Sterkte van deze Toevlucht gaat de kracht
en de macht van de vijanden te boven.
Hoe de wereld komt met zijn verleidende
macht, hoe het vlees zich ook roert, hoe de
satan woedt, de poorten der hel zullen dit
Toevluchtsoord niet overwinnen.
Christus vermorzelde de kop van de satan,
Hij overwon de dood. Daarom zal Hij die
vijanden steeds opnieuw terneer slaan.
Overwinnende zal Hij overwinnen.
Wat is het een wonder geweest voor
Maarten Luther, dat hij daarin mocht
delen, dat Hij daarop mocht zien. Dan kan
hij zingen: 'Delf vrouw en kind'ren 't graf,
neem goed en bloed ons af, het brengt u
geen gewin, wij gaan ten hemel in en erven
koninkrijken'.
Zijn erfenis ligt in de sterkte van deze
Toevlucht vast. Wat zijn Gods kinderen
dan gelukkig.
En als u niet deelt in dat geluk, dan ver-
keert u nog op de plaats waar u geboren
bent: buiten die Toevlucht en buiten deze
Sterkte. Als u dan vandaag sterft, is het
voor eeuwig te laat. Leer dan nog heden
van 's hemelswege wat tot uw zaligheid
dient.

De enige Toevlucht

Is de vijand op de been? Roepen ze u toe:
u hebt geen heil bij God? Het was die ene
Toevlucht in het verleden. Nog roept Hij
u toe, dat Hij krachtiglijk bevonden is een
Hulp in die benauwdheden.

(Uit: De Saambinder, 1 november 2007)

HOOFDSTUK 5

2. Van het overdenken van Jezus in dit opzicht

9. Overdenk Christus' ontvangen van zondaren.
Hij heeft Zijn apostelen uitgezonden om hen te roepen, en als zij
maar wilden komen, hoe gewillig was Hij om hen te ontvangen. Dit
was Christus' boodschap uit de hemel, dit was Zijn werk dat Hij
kwam te doen: 'Ik ben uit de hemel nedergedaald, niet opdat Ik
Mijn wil zou doen, maar de wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft.
En dit is de wil Desgenen, Die Mij gezonden heeft, dat al wat Hij Mij
gegeven heeft, Ik daaruit niet verlieze' (Joh. 6:38, 39). Hij moest die
allen ontvangen, die Zijn Vader Hem gegeven had, maar Hij zou geen
van die allen verliezen. Christus moest rekenschap geven aan Zijn
Vader van allen die Hij Hem gegeven had, en dit zal Zijn rekenschap
zijn: 'Die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik bewaard, en niemand uit hen is
verloren gegaan' (Joh. 17:12).

Och arme ziel, waarom zoudt gij wanhopen vanwege uw zonden?
Zie op Christus, Die als het ware beide Zijn armen uitstrekt om u te
ontvangen; zie op de goedertieren natuur en de genegenheid die in
Christus is; zie op Zijn bediening, het is een bediening van behoud
en van betoning van Zijn goedertierenheid. Het is een bediening om
zondaars te ontvangen, 'om te zoeken en zalig te maken dat verlor-
ren was' (Luk. 19:10), om afgedwaalde zielen weder tot God te bren-
gen; om te zijn die grote Vredemaker tussen God en de mensen, om
God met de mensen en de mensen weder met God te verzoenen, en
alzo te zijn het Hoofd Zijns volks.

10. Overdenk de zachtheid van Zijn juk en de lichtheid van Zijn last.
Velen willen Jezus wel gaarne aannemen als hun Zaligmaker, maar
zij zijn onwillig om Hem aan te nemen op Zijn eigen vriendelijke
voorwaarden. Och, zij laten zich voorstaan dat het een harde post
en een zware last is; wie kan dezelve dragen? Anders was het met
Christus: 'Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen' (Ps.
40:9). Anders was het met de christenen, want 'Zijn geboden zijn
niet zwaar' (1 Joh. 5:3). Daarom roept David op om deze waarheid te
onderzoeken: 'Smaakt en ziet dat de HEERE goed is' (Ps. 34:9).

Nu, mijn ziel, gij zijt nu in de oefening van deze plicht, nu zijt gij in het
overdenken van de lichtheid van Christus' last en van de zoetigheid
van Zijn wegen. Zeg mij, is er niet iets hemels in dit gepeins? Is het
zoet of is het bitter voor uw ziel?

11. Overdenk de heiligheid van Christus' natuur en de heiligheid van
Zijn leven.

- Aangaande de heiligheid van Zijn natuur, indien gij die klaar kunt
zien, wat een werking zou die veroorzaken in uw ziel?
- Ga tot de heiligheid van Zijn leven. Het kan zijn dat die diepe
indrukken op uw geest zal maken. Overdenk Zijn Liefde en Zijn zelf-
verloochening.

(wordt vervolgd)

Uit: "Het zien
op Jezus" Isaac
Ambrosius
(uitg. Den Hertog).

Luther, zijn kinderen en zijn opvoeding

Als Luther op 13 juni 1525 in het huwelijk treedt met de non Katharina (Käthe) van Bora, is er bij hen ook het uitzien naar de kinderzegen. In een preek over het huwelijk had Luther eerder al eens gezegd dat kinderen de 'allerschoonste roosjes zijn in de rozentuin van het huwelijk'.

ds. A. Verschuure,
Capelle a/d IJssel

Luther, terwijl hij bitterlijk weent of God haar wil verlossen. Kort daarna sterft ze zonder pijn en doodsangst in zijn armen. Als Luther met de zijnen terugkeert van het kerkhof zegt hij: 'Mijn dochter is nu zowel naar het lichaam als naar de ziel geborgen'.

In de vreze des Heeren

Als het over de opvoeding gaat, heeft Luther ons navolgenswaardige zaken nagelaten. We lezen: 'Ouders zijn dus door God aangesteld, niet alleen om vreugde van hun kinderen te beleven (...) maar ook om hen in de tucht en de vreze des Heeren op te voeden'. Luther kon heel streng zijn, maar was geen 'tyran of ranselaar'.

Veel heeft hij nagelaten tot zegen en onderwijs voor kinderen. Hij maakte korte kindergebedjes die ze moesten opzeggen aan tafel. Ook zijn beide catechismussen hebben in zijn huis, maar ook in andere huizen, op de scholen en in de kerk, een grote plaats ingenomen. Een goed voorbeeld zijn voor je kinderen en hen leren om te gehoorzamen, waren voor hem belangrijke zaken in de opvoeding. Bijzonder heeft hij opvoeders opgeroepen om een bidder te zijn voor hun kinderen. Eens bad hij heel teer: 'Heere God, hemelse Vader, help ons, opdat de kinderen goed terecht mogen komen'.

De goede strijd op aarde

We stonden kort stil bij de Luther en zijn kinderen. Hij had een gezin zoals het onze, met zijn blijdschap en verdriet. Immers, elk mens heeft een strijd op aarde. Leerde u al de goede strijd te strijden?

Laten we Luthers raadgeving rondom de opvoeding van onze kinderen ter harte nemen. En laat ons dagelijks gebed zijn: 'O, Zone Davids ontfermt U, uit genade, ook over ons en onze (klein)kinderen'.

Het eerste kind dat geboren wordt -op 2 juni 1526- krijgt de naam Hans. Hierna volgen Elizabeth (1527), Magdalena (1529), Maarten (1531), Paul (1533) en tot slot een dochter, Margaretha (1534).

Als een echte vader is Luther met blijdschap vervuld als hij zijn kinderen mag zien opgroeien. In zijn brieven schrijft hij regelmatig over hen. Zo schrijft hij aan een vriend: 'dat Hans begint te babbelen, en met leuke beledigingen iedereen begint uit te schelden'. Later schrijft hij: 'Kinderen zijn de liefste huwelijksbanden die de band van liefde aanleggen en in stand houden'. Als hij een keer een van zijn kinderen moet verschonen, schreeuwt het kind geweldig. Luther meldt daarvan: 'Schreeuw maar flink en verweer je, de paus had mij ook gebonden, maar ik heb me uit zijn banden bevrijdt'. Hij wijdt aan dit voorval ook een geestelijke les: 'O, wat moet God toch veel gemopper en stank van ons verdragen, heel anders dan een vader van zijn kind'. Hij acht zijn vrouw hoog in de wijze van haar omgang met de kinderen. Hij zegt daarvan: 'Een vrouw pakt een kind veel

beter aan met haar pink, dan een man met zijn beide vuisten'.

Bedroefd vaderhart

Rouw en verdriet zijn Luther en Käthe niet bespaard gebleven. In 1528 sterft de kleine Elizabeth, nog geen jaar oud. Luther schrijft ervan: 'Elizabeth heeft afscheid van ons genomen en is door de dood heen naar Christus en het leven gegaan'. Ondanks deze wetenschap is er diepe smart. Tegen een vriend zegt hij: 'Ik had vroeger nooit kunnen geloven dat een vaderhart zo bedroefd kon worden om een kind'.

In 1542 sterft Magdalena in de leeftijd van 13 jaar. Als Luther bij haar ziek- en sterfbed staat, bidt hij: 'Ik heb haar innig lief, maar als het Uw wil is, lieve God, om haar weg te nemen, dan wil ik graag weten dat ze bij U is'.

Op de vraag van vader Luther aan zijn kind: 'Magdalena, mijn dochttertje, je zou wel graag bij je vader willen blijven, maar je gaat toch ook graag naar de Vader hierboven?', antwoordt het ernstig zieke meisje: 'Ja lieve vader, zoals God het wil!' Vlak voor haar sterven, op 20 september 1542, bidt

Calvijn over de rechtvaardiging [1]

A. Jobse,
Dordrecht

De vraag 'Hoe krijg ik een rechtvaardig God?' maakte de zielenood van Maarten Luther uit. God Zelf gaf, na een bange worsteling, het antwoord: 'De rechtvaardige zal uit het geloof leven'. Daarop was de hele rechtvaardigingsleer bij Luther gebaseerd. Was dit anders bij Johannes Calvijn?

In het derde boek, hoofdstuk 12 en 13, van de *Institutie* betoogt Calvijn: 'Wij moeten tot Gods rechterstoel onze harten opheffen om in ernst te worden overtuigd van de waarheid, dat wij om niet worden gerechtvaardigd'. Dezelfde reformator sprak in Genève ook een aantal indrukwekkende preken uit over Genesis 15:6: 'En Abram geloofde God, en Hij rekende het Hem tot gerechtigheid'.

Belofte woord

Calvijn zegt in zijn eerste preek dat de Joden zo verblind en dwaas zijn dat zij niet weten wat dit betekent. Hij zegt dan: 'En onder de christenen zal men er op de honderd nauwelijks één aantreffen, die tenminste enige smaak heeft van de inhoud van deze woorden. Indien deze drie of vier woorden, dat Abram geloofd heeft en dat het hem tot gerechtigheid is gerekend, recht verstaan zouden worden, zou stellig het gehele pausdom worden afgeschaft'. Volgens Calvijn wordt ons in deze woorden de sleutel aangeboden die de deur kan openen voor alles wat vereist is voor onze zaligheid. En wel omdat hier het fundament van de ware religie wordt aangewezen. Hij rekent vooral af met die mensen die menen dat Abram een brave man is en dat het een deugd van hem geweest is dat hij in God geloofd heeft. Daartoe is vooral nodig om te weten wat de betekenis van dit woord 'geloof' is.

De rooms-katholieken zijn zo verstrikt in hun dwalingen dat zij wel voor een deel geloven, dat wij door het geloof gerechtvaardigd zijn, aldus Calvijn, maar zij kunnen niet aanvaarden en aannemen dat dit ge-

heel en al door het geloof geschiedt. In dat opzicht is het nodig dat wij verband leggen tussen het geloof en de belofte, want het Genade woord van God en de geloofs genade zijn twee zaken die niet van elkaar te scheiden zijn.

Geloven

Wat is dan 'geloven' volgens de reformator? 'Het is datgene, wat uit Gods mond tot ons gekomen is, met zulke eerbied aannemen dat wij er door vastgehouden worden, en er bij ons geen plaats overblijft voor enige twijfel. Het is dus niet voldoende wanneer wij het Woord, dat van Godswege tot ons komt, zo ontvangen dat wij het gezag dat daaraan toekomt, eerbiedigen; dit Woord moet nader bepaald zijn, dat wil zeggen: het moet het karakter dragen van een zekere, plechtige belofte, die ons tot God doet naderen en ons Zijn goedgun-

stigheid deelachtig maakt, zodat wij niet twifelen of Hij zal ons tot een Vader en Verlosser zijn, en wij daaraan de vrijmoedigheid ontlenen om Hem aan te roepen en ons als Zijn kinderen te beschouwen en de toevlucht tot Hem te nemen'.

Gedeeltelijk geloof

Calvijn zet daarna uiteen dat er mensen zijn die slechts 'voor een deel geloven'. Dat kan naar twee kanten toe: of zij geloven alleen Gods bedreigingen en zijn daardoor verschrikt, of zij geloven alleen Gods beloften en stellen zich daarmee gerust. Maar zulk een gedeeltelijk geloof kan ons niet in de verzoende betrekking met God brengen. 'Gerechtvaardigd worden wij wanneer wij bepaald worden bij de aanneming tot kinderen, waarin al ons heil gelegen is, dat wil zeggen: wanneer wij de hoop koesteren dat God tot aan het einde toe onze Vader zal zijn, daar Hij toch beloofd heeft dat wij, als wij Zijn kinderen zijn, niet verloren zullen gaan en dat wij Hem als onze God kunnen aanroepen om een zaligheid die ons niet kan ontgaan'.

Dat Abram geloofde, betekent volgens Calvijn: 'Abram heeft de belofte ontvangen, waarin God hem de verzekering had gegeven dat Hij Zijn Verlosser was; hij heeft onze Heere Jezus Christus omhelsd, Die hem was aangeboden; hij wist dat wij door Hem met God verzoend zijn, hoewel wij, omdat wij vol zijn van zonde en verdorvenheid, verdienen dat Hij ons als vijanden behandelt en tot de dood toe tegen ons strijdt. Abram heeft zich dus gehouden aan onze Heere Jezus Christus, en is ten volle overtuigd geweest dat Hij het ware heil is; waardoor wij op zulk een wijze met God verenigd zijn dat wij deel hebben aan Zijn leven en aan al Zijn goederen'.

(wordt vervolgd)

Genève

Dankdag als je niet dankbaar bent

Als er één voorbeeld in de Schrift staat van een ondankbaar mens, die dankbaar had moeten zijn, is het dat van Jona wel. Maar het boek Jona staat niet in de Bijbel om er Jona onbarmhartig van langs te geven. Misschien kunnen we beter met de waarheid van dit Bijbelboek tot onszelf inkeren. Want waarschijnlijk speelt de Jona-gestalte een mens meer parten dan we zelf willen toegeven.

ds. H. Hofman,
Kalamazoo (VS)

De prangende vraag is, waarom Jona geen dankdag hield toen het dankdag kón en behoorde te zijn. Ninevé had zich bekeerd! Wie zou niet dankbaar zijn voor zulke vrucht op de prediking? Wie zou niet 'met de oprechten, vereend in hun vergadering, en raad Hém plechtig eer bewijzen'? Boos zit Jona echter onder de wonderboom. Hij is boos, omdat God goed is. Nog bozer wordt Jona als God de wonderboom doet verdorren. Geen dankbaarheid in voorspoed dus en niet het minste geduld in tegenspoed. Alles ligt overhoop. Alles is verkeerd, alles is anders dan het zou moeten zijn. Misschien herkent u of herken jij dit wel. Zelfs Gods vriendelijkheid jegens Ninevé en Zijn geduld richting Jona, kan Jona niet verdragen.

Lijst van klachten

U die worstelt met de dankdag mag de rij van klachten zélf aanvullen. Niet omdat zo'n klachtenlijst prijzenswaardig zou zijn, maar omdat het rond de dankdag weleens goed kan zijn om ons eigen dagboek terug te lezen. Hopelijk is dat dagboek dan net zó eerlijk geschreven als dat van Jona. Eerlijk-makende genade was in ieder geval wel zijn deel. En eerlijk-makende genade is een grote genade. Zeg nu echter niet tegen zo'n ondankbare ziel: 'wees toch meer

dankbaar'. Of: 'je moet toch dankbaar zijn!' Want zó werkt het niet. Het is geen drukknop-systeem. Hier is méér nodig. Onwillekeurig komen we zo bij de vraag wat ware dankbaarheid is.

Laten we maar eerlijk zijn. Ware dankbaarheid zit ons niet in de genen. Ware dankbaarheid is ook niet iets wat te fabriceren valt. Je komt soms 'dankbare' mensen tegen die dankbaar zijn omdat ze zich zo voelen. Dat kan het geval zijn, maar omdat het slechts een gevoel is, kan die dankbaarheid ook zomaar weer omslaan en verdwenen zijn. Waar moeten we dan ware dankbaarheid zoeken?

Met doornen omtuind

Voordat ik u meeneem naar de oplossing van dit dankdag-conflict nog dit. Laat duidelijk zijn dat zowel dankbaarheid als oprecht danken bij de dankdag horen. Evenmin willen we een dankbaar 'gevoel' onbarmhartig wegzetten, omdat het allemaal maar schijn zou zijn. Zeker ook uitwendig zou het de mens sieren om zich meer dankbaar te gedragen. Dit mag best eens gezegd worden in een tijd waarin er veel onvrede is, waarin veel geklaagd wordt, terwijl we het zo goed hebben! Laat ook gezegd zijn, hoe moeilijk het kan zijn om dankdag te houden als de tijd die achter ons ligt met doornen omtuind was. Laat ook niemand de strijd die hiermee gepaard kan gaan, onderschatten. Het moet maar dagelijks zwaar en bitter tégenzitten! Het moet maar zo zijn dat je huwelijk na jaren van lijmen en proberen uiteindelijk toch op de klippen is gelopen. Je moet op dankdag maar naar de kerk gaan terwijl de dood je gezin is binnengekomen. Nee, laten we er niet gering over denken. Toch vraag ik iedereen, die geroepen

Het is rond de dankdag goed om ons eigen dagboek terug te lezen. Hopelijk is dat dagboek dan net zó eerlijk geschreven als dat van Jona.

wordt dankdag te houden, eerst mee te gaan naar de Opperzaal. Want daar mag u Hém zien, van Wie geschreven staat dat Hij vóór het bittere lijden de drinkbeker neemt en *dankt...* (Matth. 26:27). Als we Paulus' woorden erbij nemen (1 Korinthe 11:24) zien we dat dit danken gebeurde bij het breken van het brood. Een dieper lijden dan dat waar de Borg voor stond, is niet in te denken. Jona's boosheid en klagen valt hier volledig in het niet. En *alle* klachten van *alle* ondankbare mensen vallen hier weg.

Op Hem leren zien

Vul nu uw onmogelijkheden om dankdag te houden maar in! Ja, houd maar niets achter. Hier mogen u en jij het zeggen. Alle boosheid, alle verkeerde genen, alles wat zo verkeerd en slecht is en waar u maar niet van af kunt komen, met de dankdag in zicht, mag u op de lijst noteren. Smekend om dan dóór het geloof op Hém te mogen gaan zien, voor het eerst of opnieuw. Op Hém Die dankte, terwijl de volle toorn van God op Hem gelegd was. Op Hém Die gedankt heeft voor de beker, gevuld met zwijmelwijn. Op Hém Die aanstonds zou gaan kruipen door de hof, als een worm en geen man. Op Hém Die aanstonds gaat betalen, voor mensen die van nature niet dankbaar zijn en het van zichzelf ook nooit kunnen worden.

Dit is het punt waar het bij ware dankbaarheid om gaat. Ware dankbaarheid is geen 'feeling', niet een of ander 'goed gevoel', het is een gelóófsdaad! Goede gevoelens kun je met zoveel dingen hebben of krijgen. Maar ware dankbaarheid rust op de grond van het geloof. Zo mag een ondankbaar mens leren dankdag te houden, in ootmoed, leren om waarlijk te danken als een ellendig, ondankbaar en onverbetelijk mens!

Verootmoediging gemist

Veel danken en veel dankbaarheid kan uitwendig aangenaam zijn om te zien en aan te horen, maar mist ware verootmoediging. Dat komt omdat het *gevoel* overheerst en niet het *geloof*. Het kan daarom zomaar opeens weer omslaan. Jona - en ik denk al Gods kinderen - hebben slechts verkeerde genen als het over dankdag gaat. Maar Gode zij dank, daar is een dankende Hogepriester Die dankt voor het aangezicht van Zijn Vader.

Nu mág en kán het ook dankdag worden. Jazeker, want in Christus zijn alle zaken die op aarde nog moeten worden uitgericht 'ja en amen'. In Hem, door het aangevochten, bestreden maar geoefende geloof mag ik rusten op de dankdag. Zonder Christus weet ik niet hoe dat moet, maar als een ellendige, op Hem hopen de zondaar met al mijn ongestalten en wangestalten kán het.

Met blijde klanken

Geliefde lezer, krijg ik u mee op de dankdag om in Gods huis 'met lof Zijn grote Naam te danken? Hoort gij, Jeruzalem, die blijde klanken? Hef met mij de lof des HEEREN aan! In 't heiligdom waar 't volk vergaderd is. Wat gaan daar al de berijmde verzen van Psalm 116 leven, inclusief die van Datheen: 'Ik wil tot Jeruzalem wel toebringen Zijnen prijs...'

Maar ware dankbaarheid rust op de grond van het geloof. Zo mag een ondankbaar mens leren dankdag te houden, in ootmoed, leren om waarlijk te danken als een ellendig, ondankbaar en onverbetelijk mens!

Misschien zegt u: ik heb dit gevoel niet. Ik mis de ware dankdag-gestalte. Ik sta overal buiten. Welnu, dan bent u des te meer een geschikt voorwerp voor deze dankdag-zegen, want de Heere doet het nooit óm onze gestalte. Nee, niet om een slechte maar ook niet om een goede gestalte. Hij doet het alleen om de verdienste van Zijn Zoon, Jezus Christus.

Het wonder voor de Kerk is dat het daar ook telkens weer uitkomt. Het kan alleen om Christus' wil. Wat valt het dan mee voor mensen die het niet in hun genen hebben om dankdag te houden. Wat valt het dan mee voor albedervers, die zichzelf zo vaak tegen het lijf lopen en botsen met hun verschrikkelijke natuur.

De laatste dankdag

Tenslotte, dé dankdag komt er aan. Er breekt een dag aan waarop u het lichaam dezes doods voorgoed mag achterlaten. Om dan ongestoord en volmaakt Hém te bedoelelen, Die in de nood uw Redder is geweest. Niet meer met enige menselijke onvolmaaktheid, maar eeuwig volmaakt in Hem. Verlangt u daar weleens naar? Of jij? Dat is een goed teken. Want hier op aarde blijft alles in gebreke en onvolkomen. En bedenk dat de hemel niet wordt aangedaan met slechts een *gevoel* van dankbaarheid, maar met en in de Christus, Die dankte en dankt.

Gaven besteden via de kerkelijke weg

Gelden en gaven voor het diaconaat komen binnen via de kerkelijke weg. Elke zondag komt de gemeente samen om het Woord van God te horen, maar ook 'om de armen christelijke handreiking te doen'.

A. van der Spek,
diaken,
Nieuw-Beijerland

De Schrift wekt ons op, als huisgenoten des geloofs, elkaars lasten te dragen. Zo heeft de diaconie binnen de gemeente zeker voorrang op andere goede doelen. En daarom mag de diaconie opwekken de gaven van barmhartigheid toch vooral te offeren via de kerkelijke weg. Zo kan het diaconaat ook daadwerkelijk gestalte krijgen in de gemeente, maar ook daarbuiten.

Daarom wordt er ook regelmatig gecollecteerd voor het deputaatschap Bijzondere Noden. Dit deputaatschap is eigenlijk het verlengstuk van de plaatselijke diaconie. Het is vooral bekend vanwege de noodhulp die gegeven mag worden bij natuurrampen, maar er is ook structurele hulp in verschillende meerjarenprojecten. Het deputaatschap biedt ook (mede) ondersteuning aan de verdrukke en vervolgte kerk. Daarnaast is er ook binnenlandse

hulp, bijvoorbeeld als een plaatselijke diaconie van onze gemeenten te weinig draagkracht heeft om aan een hulpvraag te voldoen, dan wordt de hulp van Bijzondere Noden ingeroepen.

Dit deputaatschap onderscheidt zich principieel van andere goede doelen, omdat het kerkelijk is en dus onder ambtelijk toezicht staat. Er wordt periodiek verantwoording afgelegd aan de Generale Synode. Het deputaatschap heeft als doel om, naast materiële hulp, ook oog te hebben voor het zielenheil van de mens in nood. Zo mogelijk wordt er samengewerkt met plaatselijke kerken in de noodgebieden. Er is ook de nodige samenwerking met andere deputaatschappen zoals Zending, Israël en Bijbelverspreiding.

Geef gij hen te eten

Ziende op de grote nood die er wereldwijd is, kan de gedachte je weleens bekruipt dat onze hulp maar een druppel op een gloeiende plaat is; dat het eigenlijk allemaal niet zoveel zin heeft. Maar dan vergeten we het belangrijkste, namelijk dat we een almachtige Afzender hebben. Hij was als de grote Diaken met priesterlijke, innerlijke ontferming bewogen over de grote schare. Hij gaf Zijn discipelen een schier onmogelijke opdracht: 'Geef gij hen te eten'. 'Ja maar...', en vul dan de vele 'Andreas-bezwaren' maar in. Maar de Heere zegt: 'Wat hebt gij?' 'Vijf kleine gerstebroodjes en twee gedroogde visjes. Maar wat zijn deze onder zoveel?' 'Breng ze hier en geef ze Mij'. En toen braken Zijn almachtige handen de broodjes en de visjes en een grote schare van meer dan 10.000 mensen werd gevoed. Allen werden verzadigd, ja, ze hielden over. Elke discipel een mand vol.

De Heere schenke ons allen een hart dat boven alles Hem mag vrezen. Een priesterlijk hart, dat vanuit de liefde genegen is om barmhartigheid te bewijzen aan hen van wie wij naar Gods Woord de naasten zijn.

Deze Afzender leeft nog! Laten we dan met vrijmoedigheid toegaan tot Hem, om als hulpvrager en hulpverlener van Hem alles te begeren wat nodig is. Hij is die God Die mildelijk geeft en nooit verwijt. Laten we het weinige wat we hebben in Zijn handen geven!

Aan dit wonder moest ik denken toen ik in Malawi een grote schare weeskinderen in kringen op de grond zag zitten. Ze smulden van een bordje rijst met een gekookt ei en wat 'prut' erbij. Ze werden verzadigd met een maaltijd, waar wij onze neus voor op zouden halen. Maar wat waren ze blij! Dat zag je aan hun gezichten. Toen was er ook aandacht voor het Woord. Dat Woord sprak over het Brood des levens. Na de meditatie stond een klein meisje op en begon uit volle borst

te zingen en spontaan met de handen te klappen. De andere jongens en meisjes sloten zich bij haar aan. Ook de mannen en vrouwen, opa's en oma's, en ze zongen als uit één mond met haar een danklied. Hun levenslied! Toen heb ik gedacht: Konden ze dit in Nederland allemaal maar eens zien en horen!

Priesterlijk hart

We hebben in een aantal artikelen iets kunnen delen over de dienst van het diaconaat.

Van wie zijn wij de naasten? En welke gaven hebben wij ontvangen om in Zijn dienst te besteden ten nutte van de naasten? Op welke wijze geven wij die gaven? De Heere schenke ons allen een hart dat boven alles Hem mag vrezen. Een priesterlijk hart, dat vanuit de liefde genegen is om barmhartigheid te bewijzen aan hen van wie wij naar Gods Woord de naasten zijn.

(slot)

RUBRIEK **AL DEZE WOORDEN** [43]

Zondigen met de tong

TIEN GEBODEN VOOR ONS

De Heere waakt in het negende gebod over de eer en goede naam van ons en onze naaste. En dan vooral tegen het vreselijke kwaad dat wij met onze tong kunnen aanrichten.

In de eerste helft van antwoord 112 lezen we daarom wat God vérbiedt. Ons troostboek noemt in zijn uitleg vier voorbeelden van kwaad, waarvan de Heere gruwt:

- Een vals getuigenis geven.* Dat betekent dat elk vals getuigenis - waar dan ook en tegen wie dan ook, in welke context dan ook - door de Heere verboden wordt. Voor de duidelijkheid staat er daarom uitdrukkelijk bij: 'tegen niemand'.
- De woorden van niemand verdraaien.* Dat wil zeggen: de bedoeling van iemands woorden veranderen, buiten hun verband citeren, er een andere wending aan geven. Een kwaad dat ook in kerkelijke kring helaas vaak voorkomt. Voor de tweede keer met duidelijk 'niemand' erbij. Dus zonder uitzondering
- Achterklappen of lasteren.* Het eerste betekent: in iemands afwezigheid negatief over hem spreken. Het gesprokene op zich kan waar zijn. Dus achter ie-

mands rug kwaadspreken. Lasteren wil zeggen: dingen die *niet* waar zijn over iemand verspreiden.

- Iemand gemakkelijk en zonder hoor en wederhoor beoordelen of (helpen) veroordelen.* Zonder de juiste feiten te kennen ons oordeel klaar hebben en uitspreken. Zonder ons in de beweegredenen te verdiepen ons oordeel vellen. Zoals Eli bij de biddende Hanna en de vrienden van Job tijdens hun rouwbezoek.

Na deze opsomming volgt er een soort samenvatting om de geweldige ernst van dit kwaad in te scherpen. Allerlei vormen van liegen en bedriegen moeten we mijden. Want je geeft hiermee blijk de vader der leugenen te dienen. Liegen en bedriegen is door en door duivels! De duivel doet en ziet immers niets liever dan liegen en bedriegen. De mensenmoorder weet heel goed wat de tong allemaal stuk kan maken. Vandaar de aandrang bij de uitleg van het negende gebod: bezondig je hieraan toch niet, want je bent bezig 'om de zware toorn van God op je te laden'. Hier gaat het dus alleen nog maar over dit ene gebod van de tong, waarover Gods heilige, bijzondere afkeer blijkt. Deze afkeer toont Hij, in dit leven en na dit leven. Door liegen en bedriegen vergader je voortdurend Gods verbolgenheid alsof het een schat is, in

de dag des toorns (Rom. 2:5). Wie zal dan bestaan?

Nu staat er drie keer 'niemand' in de uitleg. Steeds weer 'niemand', zonder enige uitzondering. Met daarna nog *allerlei* liegen en bedriegen. Dus van welke aard dan ook, onder welke omstandigheden dan ook. En wat doen wij vervolgens? Wij zoeken graag een grijs gebied. We zoeken naar ruimte, waarin we zélf kunnen bepalen: zal ik nu de waarheid spreken of niet? Dan komen we aanzetten met Rachab de hoer en de verloskundigen in Egypte, die uit het geloof gelogen zouden hebben.

Dan komen we aan met de vreselijk moeilijke situatie van het eventueel verraden van een onderduiker in de oorlog. Waarmee de noodleugen dan gelegitimeerd zou zijn. De noodleugen als breekijzer in de absolute eis van dit gebod van de waarheid. Vervolgens kunnen we er zo onze eigen (onwaarachtige) praktijken op nahouden. Want 'nood' om te zondigen tegen het negende gebod, is het al gauw! Terwijl het toch blijft: driemaal 'niemand', want het zijn de eigen werken des satans, waardoor we de zware toorn Gods op ons laden. Of vind je dat eigenlijk overdreven?

Blijf toch wáár, omdat God het is en omdat Hij het vraagt. Bid toch veel: 'Laat U mijn tong en mond, en 's harten diepste grond, toch welbehaaglijk wezen'.

v. A.

Hoe spreekt de Bijbel over klimaatverandering?

Begin deze maand werd in Zwolle een christelijk symposium 'Groen Geloven' gehouden. Eerder dit jaar verscheen het boek 'Groene Theologie'. De paus schreef een encycliek, *Laudato Si*, over het behoud van de schepping. En ook het RD heeft een vaste columnist voor 'groene' kwesties. Is duurzaamheid een serieus christelijk thema geworden? En wat moeten wij ermee?

ds. G. Clements,
Gouda

Het ganse schepsel zucht.

De gesteldheid van onze planeet ziet er inderdaad zorgelijk uit. Vervuiling van de atmosfeer zorgt al gedurende een eeuw voor verhoging van de temperaturen. Wetenschappers beweren dat de temperaturen verder zullen stijgen, tenminste, als we ons leefpatroon niet veranderen. We zorgen ervoor dat de atmosfeer waarin wij leven en ademen onophoudelijk wordt gevuld met kwade dampen. De gevolgen hiervan zijn ook merkbaar in de dieren- en plantenwereld: de vis in de oceanen sterft, de ijsbeer verliest zijn verblijfplaats. De rijke variatie onder de vogelsoorten neemt af. Ook het weersysteem raakt ontregeld: tornado's teisteren de kusten, gletsjers smelten, sommige landen hebben te maken met overstromingen, elders scheuren de akkers vanwege aanhoudende droogte. Een zorgelijke ontwikkeling.

Menselijk gedrag

God heeft de aarde schoon gemaakt. Hij heeft aan de mensenkinderen de aarde gegeven, met de opdracht om deze te

bebouwen en te bewaren. De mens kreeg 'heerschappij over de vissen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over het vee, en over de gehele aarde, en over al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt' (Gen. 1:26). Calvijn heeft deze notie uit de Schrift goed begrepen. In de Institutie is een heel hoofdstuk gewijd aan het sober gebruik van de aardse goederen: 'Hoe men het tegenwoordige leven en zijn hulpmiddelen gebruiken moet' (Inst. III.10). Matigheid is een christelijk uitgangspunt. In onze eeuw hebben de rijke landen deze roeping veelal veronachtzaamd. Alle aandacht ging uit naar economische groei en consumptie. Christus vergelijkt de toekomst van de Zoon des mensen met de dagen van Noach: 'Zij waren etende en drinkende' (Matth. 24:38). Of ook met de dagen van Lot in Sodom, de stad die ten onderging aan 'zathed van brood' (Ez. 16:49). We lopen met deze spilziekte tegen de grenzen aan. Het ganse schepsel zucht als nooit tevoren. In de kanttekeningen wordt hierbij opgemerkt dat het schepsel zucht vanwege 'het misbruik des mensen' (Rom. 8:20).

Goddelijk oordeel

In het Openbaringenboek wordt geprofeteerd over de natuurrampen die de aarde zullen treffen. Als de eerste bazuin gaat blazen, wordt het derde deel van de bomen en het gras verbrand (Openb. 8:7). Als de tweede bazuin gaat blazen, sterft een derde deel van de zeedieren uit. Als de derde bazuin gaat blazen, wordt het water verontreinigd. Als de vierde bazuin gaat blazen verliezen de zon, de maan en de sterren hun kracht en valt er een duisternis over de aarde. Wanneer de fiolen worden uitgegoten op de aarde, nemen dezelfde verschijnselen in alle hevigheid toe en krijgen iets alomvattends. De kwijnende schepping is in de Bijbel vooral een sprake Gods. 'Immers is er een God, Die op de aarde richt' (Ps. 58:11). Merken we deze sprake nog op? Deze ernstige notie, van de uitoefening van Gods gerichten, blijft helaas in het boekje 'Groene Theologie' van ds. T. van Montfoort ongenoemd.

Blijvend herstel

Het behoud van onze aarde is niet gelegen in het hergebruik van de grondstoffen of de overstap op windenergie. Milieumaatregelen kunnen Gods hoog besluit niet keren. Johannes op Patmos zag de onomkeerbaarheid van het einde van alle dingen vooral vanwege de géestelijke verontreiniging. 'En zij bekeerden zich niet, om Hem heerlijkheid te geven' (Openb. 16:9). Het laatste Bijbelboek is bij al deze benauwendende gebeurtenissen bedoeld als troostboek voor Gods Kerk. 'En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde' (Openb. 21:1). De moderne theologie mist dit vooruitzicht, omdat zij het Koninkrijk Gods in deze wereld zoekt op te richten. De moderne groene theologie heeft daardoor iets tragisch. Welke troost heeft zij te bieden in het aangezicht van de dood? 'Want wat baat het een mens, die de gehele wereld zou winnen, en zichzelf verliezen, of schade zijns zelfs lijden?' (Luk. 9:25). Christus getuigde daarom tegen Pilatus: 'Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld'. Calvijn beseftte dit maar al te goed. Daarom schreef hij na zijn hoofdstuk over het 'gebruik van de aardse hulpmiddelen' een hoofdstuk over 'de overdenking van het toekomstige leven'. De aardse goederen zijn voor Gods pelgrims slechts leeftocht onderweg. Moge deze pelgrimsgestalte ook ons deel zijn.

Dies zal geen vrees ons doen bezwijken, Schoon d' aard' uit hare plaats mocht wijken. (Ps. 46:1)

De taken van de man in het gezin

In het vorige artikel ging het over de man in Bijbels licht. Wat betekent dat concreet in zijn gezinsleven?

Werkgroep Gezin

De vader in het gezin heeft allereerst een taak als echtgenoot. Natuurlijk zijn er situaties dat de man vanwege zijn werk laat thuiskomt of langere tijd afwezig is in zijn gezin. Het werk kan soms vragen om de inzet van mannen op tijden dat andere vaders thuis zijn. Dat kan soms niet anders. Een huwelijksrelatie wordt gevoed door trouw en liefde, maar vraagt ook om onderhoud. Als man en vrouw niet met elkaar praten, hun (diepste) gedachten niet uitwisselen, noch samen spreken over de opvoeding van hun kinderen, evenmin samen de Heere zoeken in het gebed (Gen. 25:21), loopt hun huwelijk een groot risico. Het huwelijk vraagt om dagelijks onderhoud.

Leiding geven

Vader is voor zijn kinderen een model: hij is de man van de actie, hij neemt in de opvoeding de beslissingen en geeft zo nodig grenzen aan. Pedagogogen geven aan dat het daar in onze tijd nogal eens aan schort. Kinderen hebben een schuurpaal nodig, iets waar ze zich tegen kunnen afzetten. Dat draagt bij aan hun meningsvorming en aan hun persoonlijke ontwikkeling.

Hiervoor is diepgaand, persoonlijk contact nodig.

Daarom is het zo jammer als jongeren en ouderen aan de digitale media zijn verslingerd. Media lijken moeiteloos mee te bewegen en in te spelen op de persoonlijke wensen van jong en oud. Ondertussen sturen de media wel. Dat werkt echter anders dan de sturing die van een aanwezige vader uitgaat. Een vader deelt niet alleen maar 'likes' uit, maar dient soms ook in liefde te begrenzen en de regels van het huis te hanteren. Zeker jongens hebben een vader nodig tegen wie ze - soms letterlijk - kunnen aanduwen.

Een vader is er. 'Zijn' betekent niet slechts aanwezig zijn. Er zijn betekent oog hebben voor de kinderen, er zijn met aandacht. Dat kan op bijzondere momenten, maar ook tijdens de maaltijd, tijdens het voorlezen aan jonge kinderen, bij het samen klussen met een puber. Aandacht is een uiting van onvoorwaardelijke liefde. Een kind dat in zo'n gezinsklimaat opgroeit, heeft daar baat bij. Hij krijgt dan de vitamines die hij nodig heeft: de A van aandacht, de B van betrokkenheid.

Zelfbeeld

Een vader die aandacht geeft aan zijn kinderen, kan op zijn tijd complimenten geven. Vaders kunnen vervallen tot de rol van handhaver, van politieagent. Dan worden er dingen verboden en wordt gezegd wat niet goed is. Een vader die vitamines toedient, geeft ook vitamine C: de C van complimenten.

Complimenten geven aan kinderen is niet hetzelfde als alles goedpraten, de kinderen verwennen of hen als prins en prinses behandelen. Paulus schrijft in zijn brieven aan de gemeenten duidelijk wat in een bepaalde gemeente niet goed gaat. Maar steeds heeft hij oog voor de positieve kanten van een gemeente. Dat is ook in de opvoeding van kinderen van belang. Een kind krijgt van terechte en oprechte complimenten een gezond zelfbeeld. Dit artikel is opnieuw bedoeld als spiegel. Het kan helpen om na te gaan of we als vaders op het goede spoor zitten. Onderzoek wijst uit dat vaders zelf denken veel tijd te steken in hun gezin. Zij schatten dat echter vaak hoger in dan de werkelijkheid is. Als vaders ongeveer 5.000 dagen hebben waarin ze een kind tot zijn of haar vijftiende levensjaar kunnen spreken - we trekken daar de schooltijd en andere verplichtingen voor kinderen van af - dan blijft er weliswaar nog veel tijd over, maar is het wel zaak dat vaders die tijd uitbuiten. Onderzoek wijst uit dat een vader gemiddeld maximaal 3 minuten per kind per dag aan wezenlijk contact besteedt...

Falende vaders

Er staat veel over vaders in de Bijbel. Ook over vaders die fouten begaan en gezondigd hebben in hun gezin. Wie denkt niet aan Lot in de omgang met zijn dochters? Toch schrijft Petrus later over hem als de rechtvaardige Lot (2 Petr. 2:7). Ook Jakob en David hebben dingen in hun gezin op hun beloop gelaten. Toch waren ze door de Heere bemind. 'Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar die ze bekend en laat, zal barmhartigheid verkrijgen' (Spr. 28:13).

Hier ligt het geheim van genade voor falende vaders: de Heere wil Zich in genade ontfermen over vaders, die Hem aanroepen in de nood. Dan zullen zij Zijn ontferming als oneindig groot ervaren (Ps. 86:3 ber.). Dan zullen kinderen ook een vader hebben, die toegeeft dat hij gefaald heeft en hen zo nodig om vergeving vraagt.

(wordt vervolgd)

Secretariaat: akarens@kliksafe.nl

Geen heiligendagen

A. Bel,
Vlaardingen

Dat 500 jaar geleden de kerkhervorming plaatsvond, is in 2017 uitgebreid herdacht. Ook in De Saambinder werd er aandacht aan geschonken.

In 1967 (450 jaar) werd een serie artikelen aan de kerkhervorming gewijd. En ook toen het 500 jaar geleden was dat Luther (1483) en Calvijn (1509) geboren werden, kreeg dit aandacht in De Saambinder. Ook de jaarlijkse herdenking op 31 oktober kwam regelmatig aan de orde.

Op 31 oktober 1917 werd de Reformatie grootscheeps herdacht, maar in de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten komen we geen herdenkingen tegen. In de Vrije Gereformeerde Gemeente in Vlaardingen is toen wel een kerkdienst gehouden. Deze gemeente zou zich in 1920 aansluiten bij de Gereformeerde Gemeenten.

In diverse Vlaardingse kerken werden kerkdiensten gehouden. Volgens een plaatselijke krant gaven 'de bijzondere zang en het orgelspel aan de godsdienstoefeningen een feestelijk karakter'. In de remonstrantse kerk meende men de kerkhervorming te moeten herdenken met onder meer het ten gehore brengen van het Allegro uit het concert F-dur van G.F. Händel. In het kerkgebouw aan het Westnieuwland was er geen reden om feest te vieren. Ds. P. van der Heijden heeft een ernstig woord gesproken naar aanleiding van Jesaja 63:18: 'Uw heilig volk heeft het maar een weinig tijds bezeten; onze wederpartijders hebben Uw heiligdom vertreden'.

Lees die boeken maar eens
'Gevoelen de Gereformeerde Gemeenten

Mej. J. te R. vraagt of de Geref. Gemeenten er niets voor gevoelen den 31sten October als Hervormingsdag in een avondpredikatie te herdenken?

Het kan m.i. geen kwaad. Herdenking van de Hervorming is wel noodig om de wonderen, die de Heere heeft gewrocht, bij ons nageslacht te doen voortleven. Dit echter kan ook in een predikatie des Zondags geschieden, en dat gebeurt dan ook wel onder ons.

De Saambinder, 9 augustus 1934.

er niets voor om op 31 oktober de Hervormingsdag in een avondpredikatie te herdenken?' Op 9 augustus 1934 beantwoordde ds. G.H. Kersten die vraag van mejuffrouw J. te R. als volgt: 'Het kan mijns inziens geen kwaad. Herdenking van de Hervorming is wel nodig om de wonderen die de Heere heeft gewrocht bij ons nageslacht te doen voortleven. Dit echter kan ook in een predikatie des zondags geschieden, en dat gebeurt dan ook wel onder ons'.

Tegelijk ging ds. Kersten in op de vraag van een abonnee of hij eigenlijk wel met vertrouwen in Luthers werken lezen kon. Hij had kennisgenomen van de onschriftuurlijke opvattingen van Luther over de alomtegenwoordigheid van de menselijke natuur van Christus. Het antwoord luidde: 'Och, verwerp toch om de genoemde dwalinge de van God gegeven reformator niet. Hij was ook een mensenkind. Doch Luther heeft desnietetegenstaande kostelijke werken. Ik noem slechts zijn verklaring van de Brief aan de Galaten en zijn "De knechtelijke wil". Lees die boeken maar eens, en gij zult

Luther blijven hoogachten, al moeten wij met beslistheid zijn schrikkelijke dwaling verwerpen'.

Luther en Hitler

Een jaar eerder was herdacht dat Luther 450 jaar geleden geboren was. Ds. Kersten schreef hierover op 24 augustus 1933: 'Zaterdag 19 augustus laatstleden is te Eisleben, waar Maarten Luther is geboren, de 450ste jaardag feestelijk gevierd. Ach, hoe arm was die viering, naar de berichten te oordelen die tot ons kwamen. Godsdienstoefeningen, benevens vele redevoeringen zijn gehouden en beroemde koren hebben gezongen, maar van het werk Gods dat in Luther is verheerlijkt en dat door Luther is verricht, is weinig of niets vernomen. Gods werk is verloochend. Men trok een parallel tusschen Luther en Hitler. Luther was teruggegaan (zo heette het) tot de oerkrachten en de oergevoelens van het Duitse volk. Zo deed Hitler (Hitler is nog steeds rooms) ook, en daarom moet de kerk de tegenwoordige Duitse regering steunen.

Is dat nu een herdenking van Luther? Men had beter kunnen zwijgen. Luther ging niet tot de oerkrachten van het Duitse volk terug, maar God bracht hem tot Zijn Woord terug. (...)

Wie Luther herdenken wil, moet Gods werk in hem zien. Hitlers werk heeft hiermede niets gemeen en een parallel is tussen Luther en Hitler niet te trekken. Och, dat het ver weggezonden Duitse volk nog eens tot de God van Luther werd teruggebracht en de hervormer mocht herdenken en eren, door in de wegen te wandelen die hij naar Gods Woord wijzen mocht. Ook voor Nederland is zulk een herdenking noodzakelijk, ja, onmisbaar'.

Om een gedenkdag te verbinden aan een náám, daar had ds. A. Moerkerken niets mee op.

'De Kerk der Hervorming heeft geen heiligendagen, wel gedenkdagen. We denken in de eerste plaats aan de grote heilsfeiten, waarin de Heere de zaligheid in Christus heeft bereid. Er zijn echter niet alleen de grote daden Gods in de heilsgeschiedenis, maar ook Zijn daden in de kerkgeschiedenis. Voor één ding dienen we wel beducht te zijn. We moeten geen protestantse heiligendagen gaan invoeren. Laten we de termen Lutheravond of Lutherherdenking maar vermijden' (De Saambinder, 29 oktober 1992).

(slot)

Onze synode kwam bijeen

‘Verlos Uw volk en zegen Uw erve.’ Deze woorden uit Psalm 28:9 stonden op 9 oktober centraal tijdens de opening van de vervolgzitting van onze generale synode in Gouda. Preses ds. P. Mulder benadrukte dat David niet spreekt over ‘ons volk’ maar over ‘Uw volk.’ Als vrucht van Zijn eeuwig welbehagen heeft de Heere een overblijfsel, ook binnen de kring van onze gemeenten.

ds. J.M.D. de Heer,
Middelburg

De Goudse koster Buis met enkele helpers (Hoornbeekstudenten in opleiding).

Na enkele weken ‘rust’ gingen de veertig afgevaardigden weer op weg naar Gouda, waar opnieuw een heel team rond de koster klaar stond om hen te ontvangen. Daar lag ook het rapportenboek weer op tafel, waarin de deputaatschappen verantwoording afleggen van hun werk.

Het was fijn dat er belangstellenden waren. Mannelijke gemeenteleden en zeker ambtsdragers worden bij dezen uitgenodigd om een synodezitting mee te maken. De volgende zittingen zijn op 29 en 30 januari.

Ook nu waren het synodevergaderingen rondom het Woord. Tijdens de openingswoorden voelden de synodeleden hoe goed het is om met de Bijbel te beginnen en deze steeds weer te openen. Het zou anders moeten zijn, maar ook ambtsdragers worden gemakkelijk meegezogen door het werk dat wacht. We kunnen zo zakelijk bezig zijn, zelfs met de dingen van Gods Koninkrijk.

Ds. Mulder hield de vergadering voor dat

zelfkennis doet schrikken als we lezen over de goddelozen. Wie ben ik? Juist in die weg wordt geleerd dat er alleen een toegang is tot God in Christus’ offer. Onze gemeenten, instituten en activiteiten zijn in zichzelf hout, hooi en stoppelen, in zichzelf brengen we niet meer voort dan ongerechtigheid en eigengerechtigheid. Maar door Christus’ arbeid zal ‘s Heeren Kerk er zijn. Hij wil deze weiden en dragen. Laat dat ook ons gebed mogen zijn.

Broederschap

De tweede synodedag werd naar goed gebruik geopend door de tweede voorzitter. Ds. A. Schreuder las Romeinen 15:1-7 en mediteerde over broederschap in de diepe, Bijbelse betekenis van het woord. Ook in de tijd van Paulus waren er de gevaren van polarisatie en tolerantie. In het eerste geval zetten we de zaak onnodig op scherp, in het tweede geval laten we alles op z’n beloop. De Beekbergse predikant las een ontdekkend stukje voor uit de Bijbelverklaring van Calvijn.

In de meditatie klonk ook de nood van de tijd door. Paulus schreef over de ‘smadingsen dergenen die U smaden.’ Hoe lang worden we nog verdragen? En, kunnen we het aan als we gesmaad worden?

Ds. Schreuder wees op de ware eendracht die er pas is als God de eer krijgt. Dan verdragen we elkaar als over bijzaken verschillend wordt gedacht. De grond van deze eendracht ligt in het wonder dat Christus zondaren aanneemt. ‘Er zijn veel vragen over het aannemen van Christus, maar in Romeinen 15:7 staat het precies andersom. Als dit wonder wordt beleefd, zakt de mens als een albederver, ontrouwe en goddeloze door de grond. Dat is de bron waaruit de ware broederschap ontspringt.’

Ernstig

De synode ervoer het als een geschenk dat er opnieuw onderlinge verbondenheid mocht zijn. Dit klonk ook door in de sluiting van de donderdagvergadering. Daarin sprak onze eerste scriba ds. G.J.N. Moens enkele woorden van afscheid, dit in verband met het aannemen van het beroep van Middelharnis. Hoewel ds. Moens in de provincie Zuid-Holland blijft wonen, keert hij vanuit de PS Noord-West terug naar de hem vertrouwde PS Zuid. Als alles zijn voortgang heeft, zal hij voor de synodedagen in januari bevestigd zijn in Middelharnis. En dus kan hij de PS Noord-West niet meer vertegenwoordigen. En dus kan hij geen eerste scriba meer zijn.

De redenering was helder, de ordelijke weg is het meest zuiver. Maar we stelden het toch ook met spijt vast. Per acclamatie besloot de synode dat ondergetekende twee plaatsen opschuift achter de moderamentafel en eerste scriba wordt. Ds. B. Labee werd vervolgens gekozen tot derde scriba.

Ds. Mulder bedankte ds. Moens voor zijn broederlijke bijdrage, die steeds doortrokken was van het besef met heilige zaken bezig te zijn. De predikant uit Lisse haakte daarop in door te benadrukken dat het leven zo ernstig is, ook in het licht van jonge mensen die door de dood worden weggenomen. Aäron stierf niet als hogepriester maar als een arme zondaar. Hij mocht wel zien op de hogepriesterlijke klederen die Eleazar aan had. Alleen het geloofszien op de enige Hogepriester geeft ware troost. De predikant liet aan het slot van de vierde synodedag twee passende coupletten uit Psalm 89 zingen: ‘Hoe zalig is het volk.’ En: ‘Gij toch, Gij zijt hun roem.’

(wordt vervolgd)

Boekennieuws

De gemeente je thuis; toegelicht vanuit Bijbelse kernwoorden

Dr. H. Brons

De gemeente je thuis

Toegelicht vanuit Bijbelse kernwoorden

"De gemeente je thuis; toegelicht vanuit Bijbelse kernwoorden", ds. H. Brons; uitg. Den Hertog, 109 blz.; € 13,90

Hoe houden wij onze jongeren vast? Een veelgestelde vraag onder ons. Een worsteling voor ouders, predikanten, kerkenraden en verenigingen. Het beste antwoord staat in het 'Gebed voor mijn kinderen' (Geeske Wiersma). 'Houdt Gij mijn kinderen vast, als ik ze los moet laten'. De gebedstegel die in heel wat huis- en slaapkamers van ouders aan de muur hangt. Waar kunnen we kinderen beter brengen dan bij Hem? Hoe kunnen we hen beter bereiken dan met een eerlijke, Bijbelse boodschap voor het hart!

Ds. H. Brons, de pastor van Vlaardingen, nam vragen van jongeren serieus. Hij merkte dat zij op zoek waren naar hun plaats in de gemeente. Wat zegt de Schrift daarover? Het gemeente-zijn en het gemeentelven legt hij uit met gerelateerde Bijbelse kernwoorden.

Het boekje "De gemeente je thuis" is opgedragen aan de jongeren van zijn gemeente. Hij hoopt voor hen een wegwijzer voor het leven te zijn. Het boekje kan ook ouders, in gesprek met hun kinderen, handvatten bieden. De vragen aan het einde van elk hoofdstukje helpen daarbij.

De schrijver kiest voor een positieve benadering van jongeren. Hij gebruikt verschillende metaforen om zijn bedoeling duidelijk te maken, bijvoorbeeld de sterren. De parel op de voorkant van het boek verwijst naar de Parel van grote waarde, de levende Steen.

Nadrukkelijk spoort hij aan om de middelen te gebruiken en benadrukt hij de noodzaak van het werk van de Heilige Geest. Het boekje is uitgegeven in samenwerking met de JBGG, die voortdurend jongeren zoekt te verbinden met elkaar, hun ouders en de kerk. Altijd vanuit dezelfde centrale vraag: wat wil de Heere?

Jongeren zijn volgens Jacobus Fruytier 'de hoop van de volgende eeuw'. Zij hebben allereerst Gods bewarende hand, maar ook ons gebed en onze inzet nodig. Een eenduidige aanpak voor het vasthouden van jongeren bij het Woord bestaat niet. Hopelijk is er wel een eenparig gebed voor ons nageslacht, in kerk, school en gezin! 'Wil om Uws Naams wil hen in Uw verbond bewaren en laat ze nooit van U vervreemden, nooit, hun leven lang! Ik leg de namen van mijn kind'ren in Uw handen'.

P.C. Beeke, Middelburg

Eva! Dagboek voor meiden

"Eva! Dagboek voor meiden", Aline van de Maat en Elisabeth van Woudenberg-Steenstra; uitg. in samenwerking met JBGG, Den Hertog, Houten, € 15,90.

Waarschijnlijk heeft u het Bijbels dagboek "Eva" al in de boekhandel zien liggen. Voor meiden van 15 tot 17 jaar, uitgegeven door de JBGG. Het handige formaat, de titel, letters en kleuren maken dat het dagboekje er aantrekkelijk uitziet.

En de inhoud? Ik vroeg het aan een stel meiden: 'Echt mooi'. 'Super duidelijk'. 'Ik snap het heel goed'. 'Alle stukjes die ik hierin lees, kom ik tegen in het dagelijks leven'. 'De vragen zijn goed, de opdrachten zijn wel goed verzonden, maar kosten soms veel tijd'. 'Mooie voorbeelden'. Het Woord vooraf is geschreven door Aline van de Maat en Elisabeth van Woudenberg-Steenstra. Voorin staat een lijst met de namen van 33 scribenten, die ieder in hun eigen stijl een thema voor hun rekening namen. Elke dag wordt er een ander aspect van dat thema belicht aan de hand van een Bijbelgedeelte, afgesloten met een vraag of opdracht.

De onderwerpen zijn heel gevarieerd: Gods Beeld, christen zijn, weerbaarheid, lijden, muziek, jouw plaats in de kerk, eenvoud, kleding, tegenspoed, geloof, vergeving, seksualiteit, opleiding en carrière enzovoorts. Er wordt gewezen op de goedheid van de Heere en op onze zegeningen. Ook de zorgen in ons leven krijgen aandacht, verdriet vanwege de zonde en de vele verleidingen. Kunnen wij staande blijven?

Onze kinderen zijn in zonden ontvangen en geboren en dat lezen we ook in dit dagboekje. Er wordt gewezen op de noodzaak van wedergeboorte. Ik lees bij 17 april: 'De Heilige Geest moet ons laten zien dat wij straf verdiend hebben en de Heere Jezus nodig hebben in ons leven'.

Het is een leerzaam dagboek, waarin de boodschap: 'Een ding is nodig' steeds doorklinkt.

We bidden dat dit onderwijs tot zegen mag zijn voor onze kinderen: 'Vernieuw in hen een vaste Geest en leer hen aan Uw dienst oprecht verbonden blijven'.

NB. De opdracht bij 20 juli en het stukje bij 11 december zou ik anders verwoorden, hoewel het thema 'lichaam' erg mooi uitgewerkt is. Bij een tweede druk: Paulus graag veranderen in Jakobus bij 9 september.

M.J. Zippo-Hakkenberg, Terneuzen

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Nieuwerkerk (Zld),
ds. M. Joosse te Ede.

Bedankt:

Voor Aalst,
ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;
voor Den Haag-Scheveningen,
ds. H. Brons te Vlaardingen;
voor Drachten,
ds. C. van Krimpen te Yerseke;
voor Kapelle-Biezeling en Lelystad,
ds. R.A.M. Visser te Apeldoorn;
voor Middelburg-Zuid,
ds. C. van Ruitenburg te Krimpen a/d IJssel;
voor Rotterdam-Alexanderpolder,
ds. B. Labee te Veenendaal;
voor Urk,
ds. E. Hakvoort te Norwich (Ontario, Canada);
voor Zoetermeer,
ds. H. Brons te Vlaardingen.

PASTORIEZORGEN

Gezondheid ds. J. Mijnders

Dinsdag 22 oktober is ds. J. Mijnders (98) in zijn woning te Barendrecht gevallen. Bij het opstaan uit zijn stoel om de deur te openen voor bezoek, verloor hij zijn evenwicht. Daarbij heeft hij zijn bekken gebroken, wat heel veel pijn veroorzaakt. Met de ambulance is hij naar het Ikazia-ziekenhuis in Rotterdam gebracht. Behalve intensieve verzorging en pijnstilling kan men daar weinig voor hem doen. Dit proces van herstel zal zeker zes weken gaan duren, naar menselijke berekening natuurlijk. Onze broeder ziet er naar uit

dat hij van het ziekenhuis naar het verpleeghuis Salem zou mogen gaan. Om daarna weer in zijn eigen woning te kunnen verkeren. Naar we van harte hopen moge hij voor verdere complicaties bewaard blijven, zeker ook gezien zijn hoge leeftijd.

Toen ik hem onlangs nog per telefoon sprak, vertelde hij dat het uitzien om naar Huis te mogen bij tijden heel sterk is. Zijn verlangen was met Asaf: 'k Zal dan gedurig bij U zijn, in al mijn noden, angst en pijn'. De begeerte om van het lichaam der zonde en des doods verlost te worden, en eeuwig God de eer te mogen toebrengen, in het zalige aanschouwen van het Lam. We leven met onze geliefde broeder mee.

v. A.

Gezondheid ds. J.M. Kleppe

Van zijn dochter, mevrouw F. van Toor-Kleppe te Apeldoorn, vernemen we dat over de gezondheid van haar vader, ds. J.M. Kleppe (89) zorgen zijn. De laatste twee weken kon hij steeds moeilijker slikken en ging afvallen. Met spoed is hij onderzocht. Bij dit onderzoek hebben de artsen een grote tumor ontdekt in zijn slokdarm. De tumor is weliswaar niet uitgezaaid, maar om verschillende redenen niet operabel. Daarom zijn verdere (te) ingrijpende behandelingen niet aan de orde. Onze ambtsbroeder heeft deze boodschap in rust mogen aanvaarden, in de wetenschap dat de Heere ook nu zorgt. Dat heeft Hij gedaan in het gemis van zijn onvergetelijke vrouw, die hij in bijzondere geestelijke eenheid met jaloersheid nastaat. Deze getrouwe God zal ook blijven zorgen, nu de weg moeilijker wordt. Onze emeritus-predikant voelt zich op deze wijze gedragen door de drie-enige God. 'De Heere regeert. Hij doe wat goed is in Zijn ogen'. Wat een voerecht dat de Heere hem

deze rust geeft. In de dagelijkse afhankelijkheid van de overste Leidsman en Voleinder des geloofs. In het zien op Hem mag hij naar Hebrëeën 12:1 én 2'...met lijdzaamheid lopen de loopbaan die is voorgesteld...'. Deze Voleinder des geloofs heeft om de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis verdragen en de schande veracht en is nu gezeten aan de rechterhand van de troon Gods. Dáár ligt de bron van kracht voor onze geliefde broeder in zijn moeilijke omstandigheden. Wanneer hij terugziet, toont hij zich dankbaar dat hij zo veel jaren in de dienst van de Heere mocht staan. 'Tot mijn vijfentachtigste heb ik deze Christus mogen verkondigen. Zijn verzoenend bloed en Zijn bereidwilligheid om zondaren te zaligen mogen uitstallen. Nu mag ik mij geheel overgeven aan Hem, Die mij zo dierbaar is. Alles valt weg. Dat is niet gemakkelijk, maar wat overblijft is Christus alleen'. Daarom lezen we in Hebrëeën 7:25: 'Waarom Hij ook volkomen kan zalig maken degenen die door Hem tot God gaan, also Hij altijd leeft om voor hen te bidden.'

v. A.

DOVENDIENST TE GOUDA

Op zaterdag 2 november (15.00 uur) hoopt stud. L. van der Kuijl voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. Deze dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente, Nieuwe Gouwe Oostzijde 2-b te Gouda. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 224.

Koster van de gemeente in Nieuwerkerk is nu J. Dooge, Deltastraat 18, 4306 BK Nieuwerkerk, tel. 0638-370327 (bij geen gehoor: 0630-972566).

Berichten

ZANGAVONDEN

Elspeet - Dorpskerk, vr. 8 nov., 19.00 uur, jubileumavond Helpende Handen, afd. Veluwe, met mannenkoren Con Amore en Harpe Davids en zangkoor Tharah zingt (Siloah-Barneveld), leiding ds. J. van Laar; collecte t.b.v. Helpende Handen.

Geldermalsen - Bethelkerk, Laan van Leeuwenstein, vr. 1 nov., 19:30 uur, hervormings-

avond, appelwoord stud. J. Beens, meditatie ds. P. Mulder, meisjeskoor Maria; collecte dep. Bijbelverspreiding.

Oudemirdum - Kerk Geref. Gemeente, zat. 2 nov., 19.30 uur, hervormingsavond m.m.v. jeugdkoor Masora, gem. koor Cantate Domino en kinderkoor Samuel; collecte t.b.v. St. Vrienden van Heidelberg en Dordrecht.

Zeist - Rehobothkerk Geref. Gemeente, zat. 9 nov., 19.30 uur, Dirk Jan Versluis (zevenjarig project Bach op orgels van de Geref. Gemeenten) m.m.v. projectkoor.

VERKOPINGEN

Aalburg - Kerk Geref. Gemeente, zat. 2 nov., 9.30-14.00 uur, verkoping door vrouwenvereniging 'Op hoop van zegen'; opbrengst voor zending en evangelisatie.

Capelle a/d IJssel - Elimkerk, Merellaan, zat. 9 november, 10.00-14.30 uur, verkoping door vrouwenvereniging 'Wees een zegen'; opbrengst voor kerk, zending en evangelisatie.

Krabbendijke - Kerk Geref. Gemeente, woe. 6 nov., 14.00-17.00 en 19.00-20.00 uur, najaarsverkoping door vrouwenvereniging

'Weest een zegen'; opbrengst voor zending en evangelisatie.

Scherpenisse - Verenigingsgebouw Geref. Gemeente, do. 7 nov., 15.00-17.00 en 19.00-20.00 uur, verkoping door vrouwenvereniging 'Waakt en Bidt'; opbrengst voor kerk en goede doelen.

Vlaardingen - Sionkerk, Westnieuwland, zat. 2 nov., 10.00-14.00 uur, verkoping door vrouwenvereniging 'Draagt elkanders lasten'; opbrengst t.b.v. zending, evangelisatie en vakantieweken voor mensen met een beperking.

Zeist - Rehobothkerk, Joubertlaan, zat. 2 nov., 10.00-15.00 uur, verkoping door vrouwenvereniging 'Ora et Labora'; opbrengst voor zending en evangelisatie.

CONTACTDAG WINSTUITVERLIES

Op zaterdag 16 november (10.15 uur) is er in de kerk van de Geref. Gemeente te Woerden een contactdag van Winstuitverlies (stichting die vanuit de Bijbel steun en troost wil bieden bij kanker). Ds. J. Westerink spreekt over: 'Paulus' zekerheid omtrent het sterven geeft hem moed om te leven'. Aanmelden en informatie: www.winstuitverlies.nl of tel. 0341-250434.

AVOND VAN STOKOSMOS

Op dinsdag 19 november (19.30 uur) houdt de Zeeuwse stichting StoKosmos een avond over Petrus Immens en zijn boek 'De godvruchtige avondmaalganger'. Spreker is prof. dr. A. Baars, locatie: Nieuwe kerk Middelburg.

THEMA-AVOND OVER OPENBARING

Op vrijdag 15 november (19.45 uur) belegt Stichting Friedensstimme i.s.m. uitg. De Banier een thema-avond over het Bijbelboek Openbaring, in de Nieuwe Westerkerk, Eerste Westerparklaan 19, Utrecht. Ds. A.Th. Vergunst verzorgt de lezing: 'Meer dan overwinnaars'. W. Keller (Duitsland) zal spreken

uit zijn leven: 'Hoe God mij bemoedigde in gevangenschap'. Ook wordt het boek 'Openbaring begrijpen. Leeswijzers bij het laatste bijbelboek' van Steef Post gepresenteerd; collecte voor Friedensstimme.

JONGERENAVOND IN MIDDELBURG

Op zaterdag 9 november (19.45 uur) wordt namens de classis Middelburg een jongerenavond belegd in de kerk van de Geref. Gemeente te Middelburg-Zuid. Ds. G.J. van Aalst houdt een lezing over 'Gedoopt, wat betekent dat voor jou?' Ook jongeren buiten de classis Middelburg zijn van harte welkom.

BONDSDAG MANNENVERENIGINGEN

Er gebeurt veel in onze tijd. We denken aan de wetteloosheid, verschillende (ernstige) ziekten, opwarming van de aarde, opkomend fundamentalisme, terugkeer van de Joden naar Israël. En wat te denken van ontwikkelingen op het kerkelijk erf en in het gezin (Schriftkritiek, kerkverlating, oppervlakkigheid, individualisme). Wat is onze roeping en verantwoordelijkheid?

Ds. A. Schot leidt tijdens de Bondsdag van de Mannenverenigingen van de Geref. Gemeenten het thema 'Signalen van de eindtijd' voor ons in. De vragenbeantwoording en discussie worden geleid door ds. E. Bakker.

De bondsdag begint om 10.30 uur en eindigt rond 14.30 uur. In de pauze wordt een gratis broodmaaltijd aangeboden. Er zijn twee collectes.

De bondsdag is op zaterdag 9 november en wordt gehouden in de Bethlehemkerk (Oude landseweg 50) te Woerden. Een ieder (man/vrouw, jong/oud) is welkom.

Voor informatie: m.bogerd@mail.com

GESPREKSGROEP VOOR VOLWASSENEN MET AUTISME

In het westen en oosten van het land bestaan

gespreksgroepen voor volwassenen vanaf 25 jaar met autisme en een (boven)gemiddelde intelligentie. Op zaterdagmorgen 16 november start bij voldoende belangstelling een nieuwe gespreksgroep in de regio Kampen. Bent u of kent u een volwassene met autisme en een (boven)gemiddelde intelligentie, die behoefte heeft aan contact met mensen in een vergelijkbare situatie? We komen graag met u in contact. Meer informatie: www.helpendehanden.nl/ gespreksgroepen of neem contact op met Inge van Hell via w.vanhell@helpendehanden.nl of tel. 0348-489970.

ZEEUWSE ZENDINGSMIDDAG

Op zaterdag 9 november (14.30 uur) wordt de 57^e Zeeuwse Zendingdag georganiseerd door de classis Middelburg, Goes en Tholen. Locatie: Sionkerk, L. de Coligny laan te Goes. De opening wordt verzorgd door ds. J.B. Zippro van het deputaatschap voor de Zending. Het oudpapier-geld van het afgelopen seizoen zal door schoolkinderen uit Wolphaartsdijk aan het deputaatschap worden aangeboden.

K. Weststrate houdt een vertelling, L. Elenbaas, voorheen zendingswerker in Ecuador, houdt een toespraak. Sluiting door ds. G.P. van Nieuw Amerongen. Kindercrèche aanwezig.

STUDIEDAG BEVINDELIJKE PREDIKING

Op zaterdag 16 november (10.00 uur) organiseert het Dutch Biblebelt Network een studiedag waarop prof. dr. Maarten Wisse, dr. Arie van der Knijff en dr. John Exalto lezingen houden over bevindelijke prediking. Ds. A. Schot zal hierop reageren. Locatie: Auditorium Driestar educatief te Gouda.

Informatie over programma en kosten: www.dutchbiblebelt.org. Deelname alleen na aanmelding via info@dutchbiblebelt.org.

Kerkdiensten

ZONDAG 3 NOVEMBER 2019

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst 14.30 uur ds. W. Silfhout; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Alphen a/d Rijn 16.30 uur ds. J. Driessen; Amersfoort 16.00 uur ds. P. Mulder; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J.

Boudewijn; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 15.00 uur ds. W. Visscher; Bodegraven 19.00 uur ds. G.J. Baan; Boskoop 9.30 uur ds. J.J. Tanis; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur stud. J. Beens en 19.00 uur ds. A. Verschuure; Delft 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Den Haag-

Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. J.W. Verweij; Deventer 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 10.00 uur ds. W.A. Zondag; Drachten 9.30 en 15.00 uur ds. B.J. van Boven; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 19.00 uur ds. W.A. Zondag; Enkhuisen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enter 15.00 uur ds.

A. Schreuder; Ermelo 9,30 en 18,30 uur ds. J.B. Huisman; Goes 9,30 en 18,00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Gorinchem 10,00 en 16,00 uur ds. L. Blok; Gouda 9,30 (H.D.) en 16,30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 10,00 en 18,00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; 's-Gravenpolder 9,30 (H.A.) en 18,30 uur ds. D. de Wit; 's-Gravenzande 15,00 uur ds. J. van Rijswijk; Groningen 15,30 uur stud. P.C. Vlot; Haamstede 15,00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Hardinxveld-Giessendam 9,30 (H.D.) en 18,00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10,00 en 16,30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 14,30 uur ds. G. Pater; Hilversum 16,00 uur ds. B. van der Heiden; Hoofddorp 18,30 uur stud. P.J. de Raaf; Hoogeveen 9,30 en 18,30 uur stud. P.C. Vlot; Hoogvliet 15,00 uur ds. G.W.S. Mulder; Houten 10,00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 16,00 uur ds. W.A. Zondag; Kampen 9,30 en 15,30 uur (H.D.) ds. D.W. Tuinier; Kamperland 10,00 en 14,30 uur stud. L. van der Kuijl; Klaaswaal 9,30 (H.A.) en 18,00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10,00 en 19,00 uur ds. G. Beens; Kortgene 17,00 uur stud. L. van der Kuijl; Krabbendijke 9,30 en 18,00 uur (H.D.) ds. M. Karens; Krimpen a/d IJssel 9,30 uur ds. W. Silfhout en 16,30 uur ds. C. van Ruitenburg; Leerdam 10,00 uur ds. J. Schipper en 14,30 uur ds. F. Mulder; Leiderdorp 16,30 uur ds. J.J. Tanis; Lelystad 9,30 en 15,00 uur stud. P.J. de Raaf; Lisse 10,00 en 16,00 uur (H.D.) ds. G.J.N. Moens; Meeuwen 14,30 uur ds. C. Hogchem; Meliskerke 9,30 en 14,30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9,30 en 18,30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 18,30 uur ds. J.B. Zippro; Mijdrecht 10,00 (H.A.) en 19,00 uur ds. J.J. van Eckveld; Moerkapelle 19,00 uur ds. C. van Ruitenburg; Naaldwijk 16,00 uur ds. C.J. Meeuse; Nieuw-Beijerland 9,30 uur ds. H.A. van Zetten en 16,00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Nieuwdorp 9,30 (H.A.) en 14,30 en 18,30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 15,30 uur ds. J.B. Huisman; Nieuwerkerk 15,00 uur ds. D. de Wit; Nijkerk 18,30 uur ds. A. Schot; Nunspeet 9,30 en 15,00 uur (H.D.) ds. A. Schot; Oosterend 10,00 en 16,30 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 14,30 uur ds. P.D. den Haan; Oostkapelle 15,00 uur ds. J.M.D. de Heer; Opheusden 10,00 en 17,30 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 9,30 en 18,00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 9,30 en 18,30 uur ds. G. Pater; Oudemirdum 19,00 uur ds. D.W. Tuinier; Poederrijen 14,30 uur ds. E. Bakker; Poortugaal 16,00 uur stud. J. Beens; Poortvliet 14,30 uur ds. M. Blok; Puttershoek 14,00 uur ds. M.H. Schot; Rhenen 10,00 en 18,00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9,30 en 17,00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 19,00 uur ds. L. Blok; Rijssen-Noord 9,30 en 18,30 uur (H.D.) ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 15,00 uur ds. S.W. Janse; Rijssen-Zuid 9,30 en 18,30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 14,00 uur ds. C. van Krimpen; Rotterdam-Alexanderpolder 19,00 uur ds. H. Brons; Rotterdam-Centrum 10,00 uur ds. C. van Ruitenburg en 19,00 uur stud. J. Beens; Rotterdam-IJsselmonde 9,30 en 16,30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 10,00 en 16,30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse

9,30 en 18,30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 18,30 uur ds. M. Joosse; Sliedrecht 9,30 en 18,00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 16,00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Spijkenisse 10,00 uur ds. J. Driessen en 14,30 uur ds. G.J. Baan; Sprang-Capelle 18,00 uur ds. W. Silfhout; Stolwijk 19,00 uur ds. J. Schipper; Terneuzen 10,00 en 15,30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 9,30 (Tegenstrijdige vermelding) en 14,30 uur (H.D.) ds. K. Boeder; Tholen 10,00 en 18,30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10,00 en 18,30 uur ds. P. Mulder; Utrecht 10,00 uur ds. W. Harinck en 16,00 uur ds. H. Brons; Veenendaal 9,30 en 16,30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlaardingen 10,00 uur (H.D.) ds. H. Brons en 16,30 uur ds. W. Harinck; Vlissingen 15,30 uur ds. A.P. Baaijens; Waarde 18,00 uur ds. C. Harinck; Wageningen 10,00 (H.D.) en 18,30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10,00 (H.D.) en 18,00 uur ds. H.J. Agteresch; Westkapelle 9,30 en 18,30 uur ds. J. de Kok; Westzaan 19,00 uur ds. G.J.N. Moens; Wierden 18,30 uur ds. A.A. Brugge; Woerden 10,00 uur ds. B. van der Heiden en 19,00 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 9,30 uur ds. C. Harinck en 18,00 uur ds. S. Maljaars; Yerseke 9,30 en 18,00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10,00 (H.A.) en 18,30 uur ds. W. Visscher; Zoetermeer 10,00 en 18,30 uur ds. C.J. Meeuse; Zwijndrecht 9,30 en 17,00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 15,00 uur ds. G. van Manen.

DINSDAG 5 NOVEMBER 2019

Kortgene 19,30 uur ds. W. Silfhout; Middelburg-Zuid 14,45 uur (huw.bev.) ds. A.P. Baaijens; Nieuwe-Tonghe 19,30 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen.

WOENSDAG 6 NOVEMBER 2019 DANKDAG

Aalburg 9,30 en 18,00 uur ds. C. Hogchem; Alblasterdam 9,30 en 16,30 uur ds. C. Sonneveld; Alphen a/d Rijn 15,00 en 19,00 uur ds. J.M.D. de Heer; Amersfoort 14,00 en 19,30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam 14,30 en 19,30 uur stud. L. van der Kuijl; Apeldoorn 14,30 en 19,30 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 14,30 en 19,30 uur ds. R. Kattenberg; Barendrecht 14,30 en 19,30 uur ds. C.J. Meeuse; Barneveld-Centrum 9,30 en 14,00 (H.D.) en 19,30 uur ds. E.J. Boudewijn; Barneveld-Zuid 9,30 en 14,00 en 19,30 uur ds. J. van Laar; Beekbergen 10,00 en 15,00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9,30 en 16,30 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10,00 uur ds. W. Visscher en 19,30 uur ds. W. Silfhout; Bodegraven 10,00 uur ds. H. Brons en 19,30 uur ds. W.A. Zondag; Boskoop 15,00 en 19,30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 14,30 en 19,00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10,00 en 19,00 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 9,30 uur ds. W.J. Karels en 19,45 uur stud. P.C. Vlot en 14,30 uur ds. C. van Ruitenburg; De Valk-Wekerom 9,30 en 14,00 en 19,30 uur ds. B.J. van Boven; Den Haag-Scheveningen 14,30 uur ds. J. Driessen; Den Helder 10,00 en 15,00 uur

stud. J. Beens; Deventer 10,00 uur ds. R.A.M. Visser en 15,00 uur ds. W. Mouw; Doetinchem 9,30 en 19,30 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 10,00 en 17,00 uur ds. W.A. Zondag; Drachten 9,30 en 19,30 uur ds. C. van Krimpen; Ede 9,30 en 16,00 uur ds. M. Joosse; Elspeet 10,00 en 19,00 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9,30 uur ds. H. van der Heiden en 19,00 uur stud. P.J. de Raaf; Enkhuizen 14,30 en 19,30 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15,00 uur ds. A.A. Brugge; Enter 15,00 uur ds. S.W. Janse; Ermelo 14,30 en 19,30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9,30 en 19,30 uur ds. A.P. Baaijens; Gorinchem 14,30 en 19,30 uur ds. L. Blok; Gouda 14,30 en 19,30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 10,00 en 16,00 uur ds. B. van der Heiden; Haamstede 10,00 uur ds. J. de Kok en 19,00 uur ds. J.B. Zippro; Hardinxveld-Giessendam 14,30 en 19,30 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10,00 en 16,30 uur ds. M.H. Schot; Hoogeveen 15,30 uur ds. A.P. Baaijens; Houten 10,00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 16,00 uur ds. W. Harinck; Kampen 9,30 en 19,30 uur ds. D.W. Tuinier; Katwijk aan Zee 10,00 uur ds. J.B. Huisman en 19,45 uur ds. G.J.N. Moens; Klaaswaal 10,00 en 16,30 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10,00 en 19,30 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 9,30 en 19,00 uur ds. C. van Ruitenburg; Leiderdorp 14,30 uur ds. S. Maljaars en 19,30 uur ds. H.A. van Zetten; Lelystad 14,30 uur ds. D.W. Tuinier en 19,30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Lisse 10,00 en 16,00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 9,30 en 15,30 uur stud. P.J. de Raaf; Moerkapelle 14,30 uur ds. A. Verschuure en 19,00 uur ds. J. Driessen; Nieuw-Beijerland 9,30 en 16,00 uur ds. D. de Wit; Nieuwerkerk 9,30 uur ds. C.J. Meeuse en 15,30 uur ds. W. Silfhout; Nijkerk 9,30 uur ds. F. Mulder en 14,30 uur ds. G. Pater; Nunspeet 9,30 en 14,30 en 19,30 uur ds. A. Schot; Oosterend 10,00 en 16,30 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 10,00 uur en 18,30 uur ds. M. Blok en 14,30 uur stud. P.C. Vlot; Opheusden 10,00 en 19,00 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 9,30 en 18,00 uur ds. J. van Rijswijk; Poortugaal 15,00 en 19,30 uur ds. A.J. de Waard; Rhenen 14,30 en 19,00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9,30 en 18,00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 14,30 uur ds. J. van Rijswijk en 19,30 uur ds. M.H. Schot; Rijssen-Noord 9,30 en 19,00 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 18,30 uur ds. M. Joosse; Rijssen-Zuid 9,30 en 19,00 uur ds. S.W. Janse; Rotterdam-Centrum 15,00 en 19,45 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 9,30 en 19,30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 15,00 en 19,45 uur ds. G.J. Baan; Scherpenzeel 10,00 en 18,30 uur ds. J. Schipper; Sliedrecht 9,30 en 16,00 uur ds. A.T. Huijser; Sprang-Capelle 15,00 en 19,30 uur ds. M. Karens; Stolwijk 10,00 en 19,00 uur ds. S. Maljaars; Terwolde - De Vecht 14,00 en 19,30 uur ds. K. Boeder; Tricht-Geldermalsen 14,00 en 19,30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10,00 en 19,00 uur ds. G. Pater; Utrecht 10,00 en 19,30 uur ds. W. Harinck; Veenendaal 9,30 en 16,30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 15,00 en 19,30 uur ds. H.

Brons; Werkendam 10.00 en 19.00 uur ds. H.J. Agteresch; Woerden 10.00 uur stud. P.C. Vlot en 19.00 uur ds. A.T. Vergunst; Zeist 10.00 en 19.30 uur ds. J.J. van Eckeveld; Zoetermeer 15.00 en 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Zwijndrecht 14.30 en 19.30 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 14.30 uur ds. G. van Manen en 19.30 uur ds. A. Schreuder.

DONDERDAG 7 NOVEMBER 2019

Borssele 19.30 uur ds. D. de Wit; Hoofddorp 19.45 uur ds. F. Mulder; Naaldwijk 19.45 uur ds. A. Verschuure; Nisse 19.30 uur ds. A. Schreuder; Poederloijen 19.30 uur ds. A. Schot.

VRIJDAG 8 NOVEMBER 2019

Alblasserdam 13.30 uur (huw.bev.) ds. C. Sonneveldt.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 3 NOVEMBER 2019

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser en 16.00 uur leesdienst; Merksem

(Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 13.00 (Bijbeluur) en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 11.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

WOENSDAG 6 NOVEMBER 2019 DANKDAG

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 19.30 uur stud. J. Beens; Amsterdam (Looiersgracht 70) 19.30 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 19.30 uur evang. C. van Drunen; Tilburg (Offenbachstraat 105) 19.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

ADVENTSCONCERT

Koor- en samenzangavond met het Garder Mannenkoor o.l.v. Sjaak van Wijngaarden Oude Kerk Ede

D.V. vrijdag 6 december, 19.30 uur
Locatie: Grotestraat 58 Ede
Spreker: ds. J.B. Huisman
Collecte: Timon naar Afrika
Orgel: Arjan Wouters
Piano: Arjan Huizer
Viool: Willemien van der Hoek
Dwarsfluit: Annemarie Langerak
Toegang gratis

Begrafenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begrafenissen

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar

Hardinxveld-Giessendam	0184 - 611 154
Waardenburg	0418 - 652 039
Werkendam	0183 - 701 017
Dordrecht e.o.	078 - 641 27 40
Nieuw-Lekkerland	0184 - 683 838

info@begrafenisondernemingdejongh.nl
www.begrafenisondernemingdejongh.nl

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

D.V. VRIJDAG 8 NOV.

Bethlehem
from bread to the Bread

Samenzang in Grote Kerk te Dordrecht

Aanvang: 19:30 uur
Spreker: Ds. J.A. Weststrate
Orgel: Martin Weststrate

Mogen we ook op úw stem rekenen?

IBAN NL80 RABO 0331929317 • info@stichtingbethlehem.nl

ANBI CBP GOED DOEL

STEUNEN WAAR HET NODIG IS

Vast gelopen of hulp nodig? Worden de zorgen te groot of het verdriet te zwaar? Bloei Psychosociale Hulpverlening biedt hulp wanneer het even niet meer gaat en staat open voor iedereen die ondersteuning, advies of begeleiding wenst.

Ik, Dorathé, bied begeleiding aan kinderen, jongeren en volwassenen. In de ondersteuning richt ik mij o.a. op:

- Familie/relatieproblemen
- Persoonlijke problemen
- Rouw en verlies

Kijk voor het uitgebreide aanbod op www.bloeihulpverlening.nl of bel naar 06-36462176 en maak vrijblijvend een gratis kennismakingsgesprek.

Dorathé van Leeuwen
Haydnstraat 19
3906CS Veenendaal

BLOEI
PSYCHOSOCIALE HULPVERLENING

Dankdag in Nederland. Nood in Malawi. Helpt u Timotheos delen!

Timotheos Foundation werkt nauw samen met de Reformed Presbyterian Church of Malawi.

U kunt uw gift overmaken via www.timotheos.nl/doneer of op NL57 RABO 0161 4855 02 t.n.v. Stichting Timotheos.

Weezorg - Voeding/gezondheid - Onderwijs - Evangelisatie

ANBI

benieuwd

naar verkoopadvies
en/of aankoopadvies in
Amersfoort, Soest, Leusden,
Hoewelaken of Nijkerk?

vraag een vrijblijvend
kennismakingsgesprek aan

033 204 85 35 | visiemakelaardij.nl

Doorlopend
ruime collectie
nieuwe en
gebruikte orgels
op voorraad.

Bezoek
vrijblijvend onze
showroom.

Orgelcentrum Het Binnenveld
Friesesteeg 56, Rhenen, tel 0317-612010

www.orgelcentrum.nl

groei

door eerlijke
communicatie

- interim management
- persoonlijke coaching
- bemiddeling & advies
- organisatiecoaching
- onderwijsontwikkeling

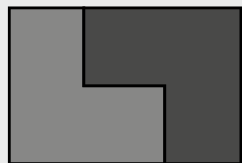
Sjaak van Wijngaarden MOC

Eerlijk en no-nonsense

We gaan gefundeerde kritiek niet uit de weg en vermijden scherpe vragen niet. Met die aanpak hebben wij al vele partijen succesvol kunnen helpen.

- erkende professionals met jarenlange ervaring
- universitair geschoold

J&S is er ook voor jongerenhulp, (kerkelijke)
vertrouwenszaken en gezinsproblematiek

J&S
coaching en
consultancy

tel. (085) 040 65 62 | jscoachingconsultancy.nl

HERHAALDE
OPROEP

vcpoz

GRAAF JAN VAN NASSAUSCHOOL

christelijke basisschool op reformatorische grondslag

Het bestuur van de VCPOZ zoekt voor onze school in Vlissingen een

DIRECTEUR

Voor meer informatie over de vacature en onze school, zie het functieprofiel op de website, www.graafjanvlissingen.nl. U kunt ook contact opnemen met de huidige directeur (interim), dhr. G. (Gerard) van de Weerd, via 06 55 74 67 26 en/of de bestuurder, dhr. A.J. (André) Verwijs, via 06 38 18 89 18.

Motivatiebrieven, incl. CV en onderwijskundige en kerkelijke referenties, kunnen uiterlijk D.V. 9 november 2019 gemaïld worden naar het College van Bestuur, t.a.v. dhr. A.J. (André) Verwijs, via secretariaat@vcpoz.nl.

colon

Tevens zijn wij op zoek naar vaste en flexibele (inval-) leerkrachten en onderwijsassistenten, zie www.colon.nu.

www.graafjanvlissingen.nl

Te Koop: Zeer nette Ford Tourneo Connect rolstoelauto, bj 2005, Nog maar 90.000 km gelopen. Voor prijs en verdere info, belgerust 06-18040587

Mediation of
bemiddeling nodig?

Bel 030 - 760 10 00 of mail
mr.pjdenboef@jdb-advocaten.nl

Janssens ■ Den Boef
advocaten

Vereniging
Een Handreiking

DV 23 november a.s. organiseert vereniging Een Handreiking een landelijke dag in Gouda.

Na een korte huishoudelijke vergadering zal mevrouw Gerdien van Wijk, werkzaam als gedragswetenschapper bij Deviaa in Zwijndrecht, een lezing houden over **Zelfverloochening**.

Plaats: 'Driestar' College, gebouw Zèta, Bleulandweg 492, Gouda.

Zaal open: 9:30, aanvang 10:00u. Sluiting: ca 12:45u.

Er zal een collecte worden gehouden ter bestrijding van de onkosten

Na afloop bieden wij u een lunch aan en kunt u elkaar ontmoeten.

Opgeven per mail, info@eenhandreiking.nl, of telefonisch 06-33696146
Ieder is van harte welkom.

Reformatorische vereniging voor familie van psychisch zieken

Relaties
Seksualiteit
Burn-out
Onzekerheid
ADHD – Autisme
Identiteit
Opvoeding
Rouw

WWW.ABCONSULTS.NL

ABCONSULTS
Precies de hulp die je nodig hebt!

HULP NA EEN *ongeval*

Bent u slachtoffer van een ongeval? Heeft u hierdoor schade? DB Letselschade kan u geheel kosteloos begeleiden bij het verhalen van uw schade.

db-letselschade.nl
0252-701108

LETSELSCHADE

Conflictbemiddeling d.m.v. Mediation voor zakelijk en privé.
Drs. J.C. de Jonge, gecertificeerd 'Psycholoog - Mediator NIP'.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasterdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
www.dejonge-consultancy.nl

UITNODIGING
D.v. vrijdag 29 nov. 2019
Geref. Gemeente Veenendaal
Vijftien Morgen 51
Inloop 19.00 uur Aanvang 19.30 uur

Samen verder met verlies
Spreeker: Evelyne Sinke-Provily (psycholoog)

Reformatische vereniging voor ouders bij wie tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte kind(eren) zijn overleden

www.indeknopgebroken.nl tel: 06-49 49 94 99

Waardevol
Bezinningsavond in het kader van de Week van het Leven
Woensdag 13 november - 19.30 uur | Woerden | Peter Schalk, Loes Rabelink, Steef de Bruin, Gerda de Pater, Peter Heemskerck, gemengd koor Preludium

Eenzaamheid
Voor mensen met een lichamelijke beperking en hun familieleden
Zaterdag 16 november - 14.30 uur | 's-Gravenpolder | ds. M. Blok

Concert
Zaterdag 16 november - 19.30 uur | Amersfoort | chr. Mannenkoor Stereo o.l.v. Harm Hoeve, chr, koor Jigdajahu o.l.v. Bert Noteboom, Marco den Toom (orgel), Lennart Morée (vleugel), ds. F. van Binsbergen
Reserveren verplicht. Dit kan via www.jigdajahu.nl en stereogenemuiden.nl

Tel uw zegeningen: uitgeteld of net begonnen?
Voor ouders van kinderen met een visuele beperking
Zaterdag 23 november - 10.00 uur | Gouda | Pieter de Ruijter

Ken je grenzen
Voor mensen met een visuele beperking en hun partners
Zaterdag 23 november - 10.00 uur | Gouda | Margot Kortman

Emotionele gevolgen van Parkinson en het verlies aan gelijkwaardigheid
Voor mantelzorgers van mensen met de ziekte van Parkinson
Donderdag 21 november - 19.30 uur | Woerden | mevr. M. Swart

Hoe zie ik mezelf?
Voor mensen met Spina bifida en hun familieleden
Donderdag 28 november - 20.00 uur | Leerdam | Dineke Groeneveld

Autisme en eten
Voor jongeren met autisme
Zaterdag 7 december - 10.30 uur | Woerden | mevr. A. van Maanen-Weber

Voor meer informatie en aanmelden:
0348 48 99 70 • info@helpendehanden.nl • www.helpendehanden.nl

Donkere wolken boven China's kerk
Verdrukt! Niet verlaten!

Bid voor de verdrukte christenen!

STORT UW GIFT OP:
NL02 INGB 0000 3206 66
t.n.v. Stichting China

Postbus 1150 | 3900 BD Veenendaal

GezinsGids WinterNummer abonnement

Kies uw actie

3 maanden 15 euro
inclusief het driedubbel-
dikke WinterNummer

Jaarabonnement

Per halfjaar € 46,-

3 maanden
€15,-

inclusief het driedubbel-
dikke WinterNummer

ACTIE

Gratis ZEBRA
tas t.w.v.
€39,95

Geef u op **voor 23 november** via www.gezinsgids.nl. Bellen kan (tijdens kantooruren) via (030) 230 3500 of e-mail naar info@gezinsgids.nl

Symposium lectoraat "Vorming vanuit de Bron"

Van harte welkom!

Datum: Deo volente woensdag 20 november 2019
Locatie: Kapel, Hoornbeek College Amersfoort
Tijd: 14.00 uur tot 16.00 uur
Spreekers: Nico van Steensel, Steven Middelkoop,
jongerenforum, pitches kenniskringleden

Aansluitend is er om 16.00 uur een receptie.
Meer informatie of aanmelden? Zie de website.

Aanmelden graag voor 13 november via
www.hoornbeek.nl/lectorat

Hoeveel Cubanen gunt u een Bijbelcursus?

€ 12,50

NL65 RABO 0301 9573 63 o.v.v. Najaarsactie

www.sez.st/najaarsactie

SEZ
Spaanse Evangelische Zending

"Nu u mij door de cursussen meer hebt laten begrijpen van Gods Woord en ik ook veel meer in de Bijbel ben gaan lezen, zie ik dat de Heere alles goed maakte, maar dat wij alles verknoeid hebben. Gods Woord is nu mijn hulp in alles."

Vereniging
Een Handreiking

DV woensdag 20 november regionale avond in Veenendaal met als thema:

Eetstoornissen, hoe ga je daar als familie/omgeving mee om?

Lezing door mw. H. de Vries-Mulder, psycholoog, werkzaam bij CHE.

Plaats: Gereformeerde Gemeente Veenendaal, Vijftien Morgen 51
Aanvang: 19.45 uur
Meer info: www.eenhandreiking.nl

Reformatische vereniging voor familie van psychisch zieken

- ✓ **HULPVERLENING**
o.a. somberheid, gezin of relatie, rouw, angst, trauma, seksueel misbruik
- ✓ **COACHING**
o.a. burnout, zelfbeeld, grenzen AD(H)D, narcisme, identiteitsontwikkeling
- ✓ **TRAINING**
o.a. DISC. Houd me vast, KIDS, weerbaarheid, negatief zelfbeeld
- ✓ **TOERUSTING**
o.a. kerkenraden, verenigingen, onderwijs, zorg, bedrijven

010-7 411 411 info@praktijkdenuij.nl
www.praktijkdenuij.nl

Vanuit de aanvullende verzekering worden u en uw kinderen veelal gedeeltelijk vergoed door de ziektekostenverzekeraars en ProLife. De praktijk is vrijgesteld van de eigen bijdrage.

Nieuwerkerk aan den IJssel - Barneveld - Yerseke

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
Johannus Monarke Content Domus Viscount Mixtuur
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavars)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

ALTIJD VOORDELIGER!! Topkwaliteit PVC vloeren. Thuiservice 06-19557166
DE VLOERENKONING.NL

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER
Veenendaal Rhenen

Voor een persoonlijke en betrokken begeleiding bij het verzorgen van alleen begrafenissen

P.H. van der Leer

T 0318 - 526641
M 06 - 46376232

E info@phvanderleer.nl
W www.phvanderleer.nl

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van redenen niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

ELSKE WAARHEEN?

OMA HOUDT EVEN OP MET AARDAPPELS SCHILLEN. 'IK WEET HET NIET, KIND. HET IS OOK ZO'N VERSCHIL MET ZIJN VORIGE LEVEN. HET BOERENLEVEN MOET ER EIGENLIJK IN ZITTEN'.

Hoewel Elske ook zulke gedachten heeft, schrikt ze toch als oma dit zegt. 'Denkt u dat papa weer liever met het draaiorgel op pad gaat? Of liever een andere baan heeft?'

Het lijkt of oma het moeilijk vindt om antwoord te geven. Ze geeft ook geen echt antwoord: 'Als dit zo is, is het goed te begrijpen. Maar we moeten maar rustig afwachten, Elske. Opa en ik hopen heel erg dat je vader hier blijft en opa's opvolger wordt. Maar is dat niet zo, dan zal de Heere daar Zijn bedoelingen mee hebben. Alles gebeurt toch zoals de Heere ons leven bestuurt. En dan kan het wonderlijk gaan. Dat weet je zelf wel, Elske.'

Elske knikt. En of ze dit weet! 'In de grote vakantie is het alweer een jaar dat ik voor het eerst bij u kwam. Wat schrok u, hè?' 'Nou en of. Het was ook net of onze eigen Els de keuken inkwam. Toen we hoorden dat je Elske de Jong heette, was het voor opa en mij haast zeker dat je een kleindochter van ons was. Vooral toen we hoorden dat je geen moeder meer had.'

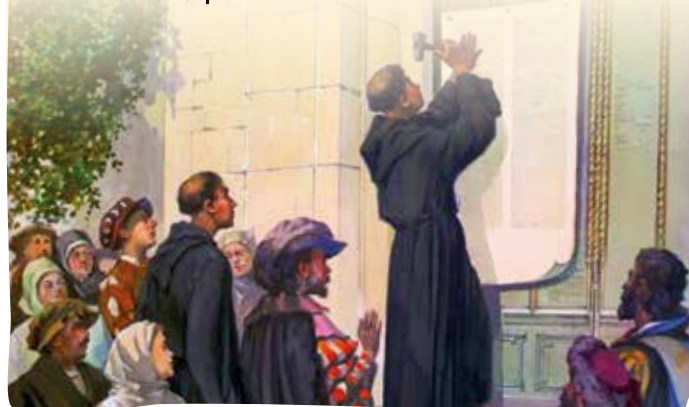
Oma heeft dit al vaak verteld, maar Elske kan het nooit te veel horen. Vertrouwelijk steekt ze haar arm door die van oma en zegt: 'Stel je voor dat papa weer liever naar de stad zou willen met een draaiorgel. Dan moet ik natuurlijk met hem mee. Nou ja, misschien niet moeten, maar het is toch m'n vader. Als ik moest kiezen, zou ik het heel moeilijk vinden. Ik houd van u en opa én ik houd van papa.'

Hervormingsdag

Het is ruim 500 jaar geleden. Op de markt staat een monnik. Johann Tetzl. Hij houdt een vel papier omhoog en roept: 'Kom hierheen! Als u geld geeft voor een aflat, brandt u minder lang in het vagevuur!'

Heel veel mensen kopen zo'n aflat (papier-tje). Die mensen geloven in een hemel en een hel, maar ook in een vagevuur. Als je sterft, kom je in het vagevuur. Daar word je gestraft. Maar met zo'n aflat blijf je korter in het vagevuur, zodat je daarna sneller naar de hemel mag. In die tijd leefde er ook een andere monnik: Maarten Luther. Luther weet uit Gods Woord dat het vagevuur niet bestaat. De mensen worden dus bedrogen. Hij wil hier iets tegen doen en schrijft 95 stellingen op papier. Op 31 oktober 1517 hangt hij ze met spijkers aan de grote deur van de kerk in de stad Wittenberg. In korte tijd worden deze stellingen in heel Duitsland bekend. Velen zien in dat de aflaathandel niet volgens de Bijbel is en dat wat de paus zegt niet waar is. Ze gaan lezen in Gods Woord, komen tot bekering en vertellen anderen over het werk van de Heere. De kerk wordt gezuiverd van dwalingen (dingen die tegen Gods Woord ingaan). We noemen dat: de Reformatie.

Op Hervormingsdag denken we terug aan wat Luther en andere reformatoren hebben betekend. Omdat Gods Woord in eeuwigheid standhoudt! Ruim 500 jaar later is de boodschap van Luther nog even aansprekend: Jij kunt niet bekeerd worden door alles wat je zelf wilt doen. Jij kunt jezelf niet opknappen. Hoe kan je hart dan weer schoon worden? Door het geloof, alleen uit genade. Dat betekent: Jij hebt zelf niets verdiend, maar de Heere wil jouw hart schoonmaken. Christus' bloed reinigt van alle zonden. Tetzl zei: 'Koop een aflat.' Daar had je helemaal niks aan. De Heere zegt tot jou (Jes. 55:1): 'O alle gij dorstigen! komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet...!'

A. JANSE-PIETERMAN, RIJSSEN

Ds. Labee over: **In het dal Dura**

Naar aanleiding van een preek van één van onze overleden predikanten over Daniël 3, bleef de vraag over waarom de drie vrienden naar het dal van Dura waren gekomen. Wilt u erover schrijven? En waarom lezen we niets van Daniël?

Dura

In het dal Dura - vermoedelijk het dal waarin de hoofdstad Babel ligt - schittert dat beeld met de maten die doen denken aan Openbaring 13. De hoogte van 60 ellen en de breedte van 6 ellen lijken te verwijzen naar het getal 666. En ze hebben stellig alles te maken met het rijk van de mens, die zich tegen God wil stellen. Dit dal Dura is eigenlijk een staaltje organisatietalent. Heel het dal stroomt vol! Massaal en kolossaal. Niet met soldaten of massa's gewone mensen, nee, de groten van het Babylonische rijk moeten opdraven: de stadhouders, de overheden, de landvoogden, de wethouders, de schatmeesters, de raadsheren, de amptlieden en al de heerschers der landschappen. Kortom, de rijksgroten uit alle windstreken die een centrale positie bekleden in het rijk van Nebukadnézar.

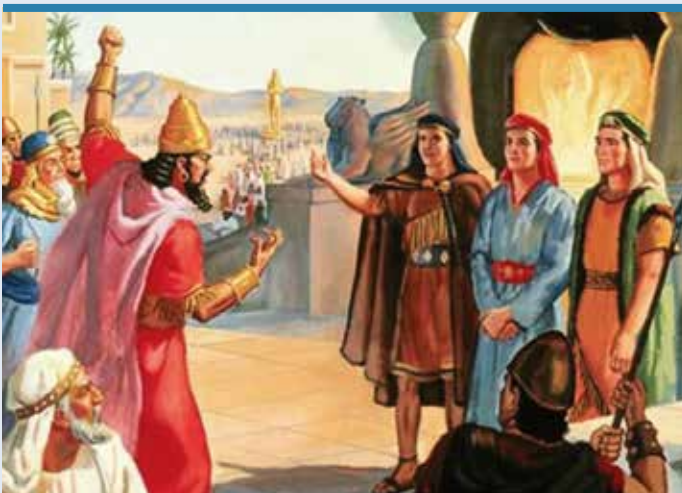
In datzelfde dal staat niet alleen een glanzend beeld maar ook een rokende oven. Waarschijnlijk een soort van kalkoven, waarin van boven brandstof werd geworpen. Het kwam letterlijk 'midden in de oven'. Welnu, weigeren om te buigen voor het rijk van Babel, de koning van Babel en de goden van Babel levert deze vreselijke doodstraf op. Straks moeten ze allemaal knielen op het bevel van de grote koning Nebukadnézar. Wellicht zijn er geweest met bewondering in hun hart voor de

machtige koning. Misschien waren er die een goed leven verwachtten in zijn dienst. Maar als we nauwkeurig lezen dan blijkt de diepste reden: angst. Buigen uit angst, buigen omdat je niet anders kunt, buigen omdat iedereen buigt. Het maakt de koning allemaal niets uit: als je maar buigt! Dat is nu precies het verschil tussen het rijk van satan en het rijk van Koning Jezus. Het eerste rijk is een slavendienst; onderdanen van de Heere buigen en bukken echter gewillig, met liefde en met vreugde.

Wonderlijk hoe de drie vrienden, Sadrach, Mesach en Abed-nego staande blijven. Of beter: hoe de Heere zorgt voor de Joodse ballingen, Hanánja, Mísaël en Azárja. Nadat ze in Daniël 2 - op voorspraak van Daniël - de hoogste posten in het rijk hebben gekregen, horen ze bij de rijksgroten en kunnen niet onder het bevel uitkomen. De kanttekenaar (kt.2a) meent zelfs dat het alles zelfs om deze drie op touw is gezet. We lezen: 'Uit het vervolg der historie schijnt, dat de koning uit raad en aandrijven der voornaamsten onder de Chaldeeën dit beeld heeft opgericht. Zij hebben dit behendiglijk bedacht uit haat, inzonderheid tegen Daniëls metgezellen (benijdende de aanzienlijkheid en hoge staten die zij bedienden), opdat zij dit weigerende, niet alleen van hun ambten beroofd, maar ook aan het leven mochten gestraft worden. Want omwille van andere Babyloniërs, die vanzelf genoegzaam tot afgoderij geneigd waren, was het niet van node, dat men hen met zulk een wreed dreigement tot deze afgoderij zou dwingen.'

Daniël

Het heeft de Heere niet behaagd om ons te laten weten waarom de grootste man - na Nebukadnézar - niet in het dal Dura aanwezig was. In kanttekening 20 lezen we: 'Waarom beschuldigen zij ook tegelijk Daniël niet? Of hij is hier niet bij geweest, zijnde ergens ver verwijderd om grootwichtige zaken des konings te verrichten; of was hij hier tegenwoordig, zo wisten zij wel, dat hij bij de koning zo heel groot was, dat zij hem tevergeefs zouden beschuldigd hebben. Zo hebben zij dan van hem stilgezwegen, tenminste voor een tijd, zoekende deze drie mannen vooreerst van kant te helpen, die zich in deze generale bijeenkomst niet hebben kunnen of mogen absenteren'. De Heere geve, in het Babel van vandaag, de Godsvreze van deze vier vrienden.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.